

Lagrådsremiss

Kriminalvården – en myndighet

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 26 maj 2005

Thomas Bodström

Annika Lowén
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att de nuvarande 35 lokala kriminalvårdsmyndigheterna, Transporttjänsten och Kriminalvårdsstyrelsen avvecklas och att en ny myndighet inrättas.

Det övergripande syftet med reformen är att ge kriminalvården förutsättningar att bedriva en mer effektiv verksamhet. Omorganisationen torde leda till ett bättre resursutnyttjande och en ökad flexibilitet inom verksamheten samt till att styrningen och ledningen av myndigheten underlättas.

I lagrådsremissen föreslås vidare ett antal lagändringar som är en följd av omorganisationen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft då reformen genomförs, dvs. den 1 januari 2006.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700).....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	9
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	12
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.	13
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt	16
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.	21
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.	24
2.8	Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302)	25
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	27
2.10	Förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189).....	29
2.11	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)....	30
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård	31
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning	33
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.....	34
2.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.....	35
2.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:353) om rättspsykiatriskt forskningsregister	39
2.17	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården	40
2.18	Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)43	
3	Ärendet och dess beredning.....	44
4	Kriminalvårdens nuvarande organisation.....	44
5	Behovet av en ny organisation för kriminalvården	46
5.1	En modern lagstiftning och ett effektivt resursutnyttjande	46
5.2	Utomstående granskningar av kriminalvården	47
5.3	Kriminalvårdsstyrelsens förslag.....	47
6	Kriminalvården organiseras som en myndighet	49
7	Förslag till en ny myndighet.....	50
7.1	Den nya myndighetens namn, ledning och organisation ..	50
7.2	Vissa särskilda verksamheter	52

7.2.1	Transportverksamheten.....	52
7.2.2	Kriminalvårdsnämnden och övervakningsnämnderna	53
8	Vissa konsekvenser av den nya organisationen.....	54
8.1	Offentlighet och sekretess.....	54
8.2	Vissa överklagande frågor	58
8.2.1	Konsekvenser av den nya organisationen.....	58
8.2.2	Beslut som rör enskilda intagna i häkte och anstalt m.fl.	59
8.2.3	Utformningen av omprövningsförfarandet	63
8.2.4	Behörig domstol.....	64
8.2.5	Normbeslut.....	69
8.2.6	Vissa frågor med anknytning till rikets säkerhet	70
8.3	Anställningsavtal och andra civilrättsliga frågor	71
8.4	Följdändringar i andra lagar.....	73
8.5	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	73
9	Ekonomiska konsekvenser	74
10	Författningskommentarer	75
10.1	Förslaget till lag om ändring i brottsbalken (1962:700) ...	75
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	77
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.	78
10.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt	78
10.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.....	79
10.6	Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978:302).....	79
10.7	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	80
10.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättpsykiatrisk vård	80
10.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.....	80
10.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:617) om behandlingen av personuppgifter inom kriminalvården ...	81
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Kriminalvården – en myndighet	82
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	83
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	112

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,
3. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
4. lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.,
5. lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
6. lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.,
7. lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,
8. lag om ändring i passlagen (1978:302),
9. lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
10. lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189),
11. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
12. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
13. lag om ändring i lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning,
14. lag om ändring i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m.,
15. lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll,
16. lag om ändring i lagen (1999:353) om rättspsykiatriskt forskningsregister,
17. lag om ändring i lagen (2001:617) om behandlingen av personuppgifter inom kriminalvården,
18. lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken (1962:700)¹

dels att 38 kap. 15 § skall upphöra att gälla,

dels att i 26 kap. 11–16 §§, 27 kap. 4 §, 28 kap. 5 a och 6 a §§, 37 kap. 10 § och 38 kap. 12 § orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården” i motsvarande form,

dels att i 37 kap. 2 § och punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1998:604) om ändring i brottsbalken ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”,

dels att nuvarande 38 kap. 16 § skall betecknas 38 kap. 19 §,

dels att 26 kap. 9 §, 37 kap. 7 §, 38 kap. 13 och 14 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i balken skall införas fyra nya paragrafer, 38 kap. 15–18 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

9 §²

Kriminalvårdsstyrelsen fattar beslut i fråga om att skjuta upp den villkorliga frigivningen enligt 6 § tredje stycket och om att senarelägga den villkorliga frigivningen enligt 7 §.

Kriminalvården fattar beslut i fråga om att skjuta upp den villkorliga frigivningen enligt 6 § tredje stycket och om att senarelägga den villkorliga frigivningen enligt 7 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att någon annan kriminalvårdsmyndighet än Kriminalvårdsstyrelsen får fatta beslut i fråga om att skjuta upp eller att senarelägga den

¹ Senaste lydelse av

26 kap. 11 § 1998:604

26 kap. 12 § 1998:604

26 kap. 13 § 1998:604

26 kap. 14 § 1998:604

26 kap. 15 § 1998:604

26 kap. 16 § 1998:604

27 kap. 4 § 1998:604

28 kap. 5 a § 1998:604

28 kap. 6 a § 1998:604

37 kap. 2 § 1998:598

37 kap. 10 § 1998:604

38 kap. 12 § 1998:604

38 kap. 15 § 1998:604

38 kap. 16 § 1998:604.

² Senaste lydelse 1998:604. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphör att gälla.

villkorliga frigivningen.

Beslut i frågor som avses i första stycket gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

37 kap.

7 §³

Den som har dömts till fängelse får begära prövning av den *lokala kriminalvårdsmyndighetens* beslut enligt 26 kap. 11 §, 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den *lokala kriminalvårdsmyndigheten* är verksam. Nämnden får också självmant ta upp ett sådant beslut till omprövning eller själv meddela ett sådant beslut. *Den lokala kriminalvårdsmyndigheten* kan överlämna ett ärende enligt nämnda bestämmelser till nämnden för avgörande.

Den som har dömts till fängelse får begära prövning av *Kriminalvårdens* beslut enligt 26 kap. 11 §, 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *det frivårds-kontor där den övervakade är inskriven är beläget*. Nämnden får också självmant ta upp ett sådant beslut till omprövning eller själv meddela ett sådant beslut. *Kriminalvården* kan överlämna ett ärende enligt nämnda bestämmelser till nämnden för avgörande.

Om den som har dömts till fängelse inte är nöjd med ett beslut av en övervakningsnämnd enligt 26 kap. 11, 15, 18, 19 eller 22 §, får han hos kriminalvårdsnämnden begära prövning av beslutet.

38 kap.

13 §⁴

Kriminalvårdsstyrelsen eller, efter styrelsens bemyndigande, *chefen för kriminalvårdsregionen*, kan ändra vad en lokal *kriminalvårdmyndighet* har beslutat enligt denna balk. *Styrelsens beslut i en sådan fråga kan inte överklagas. Detsamma gäller i fråga om regionchefens beslut, som dock kan ändras av styrelsen.*

Första stycket gäller inte beslut som avses i 26 kap. 6 § tredje stycket, 7 §, 11 §, 12 § andra meningen, 13 § andra meningen eller 16 § första stycket andra meningen.

Kriminalvårdens beslut enligt denna balk kan inte överklagas annat än i de fall det är särskilt föreskrivet.

³ Senaste lydelse 1998:604.

⁴ Senaste lydelse 1998:604. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphör att gälla.

14 §⁵

Kriminalvårdsstyrelsen kan ändra ett beslut i fråga om att skjuta upp eller senarelägga villkorlig frigivning som enligt bemyndigandet i 26 kap. 9 § andra stycket meddelats av en annan kriminalvårdsmyndighet. Den som beslutet angår får begära styrelsens prövning av ett sådant beslut, om det har gått honom emot.

Kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt 26 kap. 6 § tredje stycket och 7 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kriminalvårdens beslut om att skjuta upp den villkorliga frigivningen enligt 26 kap. 6 § tredje stycket och om att senarelägga den villkorliga frigivningen enligt 7 § samt om avvisning enligt 38 kap. 17 § andra meningen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

15 §

Beslut som avses i 14 § får inte överklagas innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

16 §

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den enskilde fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den enskilde ange vilket beslut som begärs omprövat och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

⁵ Senaste lydelse 1998:604. Ändringen innebär bl.a. att första stycket upphör att gälla.

17 §

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den enskilde felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

18 §

Beslut som avses i 14 § överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt är belägen där den enskilde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.¹

dels att i 25, 26 och 33 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården” i motsvarande form,

dels att 8, 11, och 18 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 26 a–26 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till fängelse, må verkställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den dömde när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest domen verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

Bifalls en framställning om verkställighet av domen i den andra staten, skall *kriminalvårdsstyrelsen* vid behov ombesörja att den dömde överförs till den staten. *Styrelsen* får därvid begära hjälp av polismyndigheten i den ort där den dömde uppehåller sig.

Bifalls en framställning om verkställighet av domen i den andra staten, skall *Kriminalvården* vid behov ombesörja att den dömde överförs till den staten. *Kriminalvården* får därvid begära hjälp av polismyndigheten i den ort där den dömde uppehåller sig.

Påträffas den dömde här i riket före frigivningen, får polismyndigheten på begäran av myndighet i den andra staten eller med anledning av där utfärdad efterlysning ombesörja att han överförs till den staten för verkställighet av straffet.

Skall den dömde enligt vad som nu har sagts överföras från Sverige till den andra staten, anses den tid, under vilken han för ändamålet har varit omhändertagen av svensk myndighet, såsom strafftid.

11 §³

I beslut om anordnande av övervakning skall frivårdsmyndigheten i den ort, där den dömde uppehåller sig eller kan

Kriminalvården skall ha hand om övervakningen och förordna övervakare för den dömde.

¹ Senaste lydelse av

25 § 1964:548

26 § 1994:437

33 § 1983:226.

² Senaste lydelse 1983:226.

³ Senaste lydelse 1990:1014.

antagas komma att uppehålla sig, utses att handhava övervakningen. Det åligger frivårdsmyndigheten att förordna övervakare för den dömd.

18 §⁴

I beslut om anordnande av övervakning skall frivårdsmyndigheten i den ort, där den frigivne uppehåller sig eller kan antas komma att uppehålla sig, utses att handha övervakningen. Det åligger frivårdsmyndigheten att förordna övervakare för den frigivne.

Kriminalvården skall ha hand om övervakningen och förordna övervakare för den frigivne.

26 a §

Ett beslut får inte överklagas enligt 26 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den dömdes nackdel.

26 b §

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den dömd fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den dömd ange vilket beslut som begärs omprövat och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

26 c §

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att

⁴ Senaste lydelse 1990:1014.

myndigheten lämnat den dömda felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

26 d §

Kriminalvårdens beslut enligt 26 § överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den dömda var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

Beslut som gäller en person som inte är inskriven vid en kriminalvårdsanstalt, ett häkte eller ett frivårdskontor i landet överklagas till den länsrätt som regeringen bestämmer.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs att i 26, 34 a och 41 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom¹ ordet "Kriminalvårdsstyrelsen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet "Kriminalvården" i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av
26 § 2000:460
34 a § 2000:460
41 § 2000:460.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.¹

dels att 30 § skall upphöra att gälla,

dels att i 10, 12, 26 och 29 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården” i motsvarande form,

dels att 20 och 28 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 30–33 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §²

För den som har börjat avtjäna fängelse på viss tid skall *Kriminalvårdsstyrelsen* så snart det kan *ske* fastställa dagen för strafftidens slut. Om strafftiden uppgår till mer än en månad skall *styrelsen därvid* även fastställa den tidigaste tidpunkten då villkorlig frigivning kan komma i fråga samt tidpunkten för prövotidens utgång.

För den som har börjat avtjäna fängelse på viss tid skall *Kriminalvården* så snart det kan *göras* fastställa dagen för strafftidens slut. Om strafftiden uppgår till mer än en månad skall *myndigheten samtidigt* även fastställa den tidigaste tidpunkten då villkorlig frigivning kan komma i fråga samt tidpunkten för prövotidens utgång.

När omständigheterna ger anledning till det, skall beslut enligt första stycket ändras.

28 §³

När inte annat är angivet meddelar kriminalvårdsstyrelsen de beslut som avses i denna lag. *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att någon annan kriminalvårdsmyndighet än kriminalvårdsstyrelsen eller en tjänsteman inom kriminalvården får meddela beslut enligt lagen.* Beslut enligt lagen gäller

Kriminalvården meddelar de beslut som avses i denna lag. Beslut enligt lagen gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

¹ Lagen omtryckt 1990:1010.

Senaste lydelse av

10 § 1990:1010

12 § 1982:364

26 § 1981:212

29 § 1994:439

30 § 1995:1698.

² Senaste lydelse 1998:609.

³ Senaste lydelse 1990:1010. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphör att gälla.

omedelbart om inte något annat förordnas.

Kriminalvårdsstyrelsen kan ändra ett beslut som någon annan har fattat enligt första stycket andra meningen. Den som beslutet angår får påkalla styrelsens prövning om beslutet har gått honom emot.

30§

Ett beslut får inte överklagas enligt 29 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den dömdes nackdel.

31 §

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den dömden fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den dömden ange vilket beslut som begärs omprövat och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

32 §

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den dömden felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

33 §

Kriminalvårdens beslut enligt 29 § överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte

*eller det frivårdskontor är beläget
där den dömde var inskriven när
det första beslutet i ärendet
fattades.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹

dels att 2, 59 a och 61 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 29 a, 43 och 58 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården” i motsvarande form,

dels att i 45 § ordet ”kriminalvårdsmyndighet” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”,

dels att i 56 a, 63 och 64 §§ orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården” i motsvarande form,

dels att 36, 37, 59, 60, och 61 a §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 59 a–59 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 §²

Med de begränsningar som följer av gällande bestämmelser och avtal för verksamheten inom kriminalvården har de intagna rätt att *i lämplig ordning* överlägga med ledningen för *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* i frågor som är av gemensamt intresse för de intagna. De har också rätt att *i lämplig ordning* sammanträda med varandra för överläggning i sådana frågor. *Intagen* som hålls avskild från andra intagna får dock *deltaga* i överläggning eller sammanträde endast om det kan ske utan olägenhet.

Med de begränsningar som följer av gällande bestämmelser och avtal för verksamheten inom kriminalvården har de intagna rätt att *på lämpligt sätt* överlägga med ledningen för *kriminalvårdsanstalten* i frågor som är av gemensamt intresse för de intagna. De har också rätt att *på lämpligt sätt* sammanträda med varandra för överläggning i sådana frågor. *En intagen* som hålls avskild från andra intagna får dock *delta* i överläggning eller sammanträde endast om det kan ske utan olägenhet.

¹ Lagen omtryckt 1990:1011.

Senaste lydelse av

29 a § 2003:1219

43 § 2000:571

56 a § 2001:510

58 § 1990:1011

59 a § 1995:1699

61 § 1998:610

63 § 1999:46

64 § 1998:610.

² Senaste lydelse 1998:610.

Om en intagen behöver hälso- och sjukvård, skall han vårdas enligt de anvisningar som ges av läkare. Kan erforderlig undersökning och behandling *ej* lämpligen *ske* inom anstalten bör den allmänna sjukvården anlitas. Om det behövs, får intagen föras över till allmänt sjukhus. Får hälso- och sjukvårdspersonal inom kriminalvården kännedom om att en intagen lider av en sådan smittsam sjukdom som enligt 1 kap. 3 § andra stycket smittskyddslagen (2004:168) utgör allmänfarlig sjukdom, skall *styresmannen* underrättas, om det inte står klart att det inte finns risk för smittspridning. Föreskrifter om psykiatrisk tvångsvård för en intagen ges i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Förlossning av intagen kvinna skall såvitt möjligt ske på sjukhus. Om det behövs, skall kvinnan i god tid före förlossningen överföras dit eller till annan institution där hon kan erhålla lämplig vård.

Om anledning föreligger därtill, skall den som enligt första eller andra stycket vistas utom anstalt stå under bevakning eller vara underkastad särskilda föreskrifter.

Beträffande behandlingen av en intagen, som har förts över till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket andra meningen lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård för frivillig psykiatrisk vård, tillämpas föreskrifterna i 18–24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård samt bestämmelserna i 8 § andra och tredje styckena lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård om befogenhet för *kriminalvårdsstyrelsen* och regeringen att besluta om särskilda restriktioner beträffande en viss intagen.

Om en intagen behöver hälso- och sjukvård, skall han *eller hon* vårdas enligt de anvisningar som ges av läkare. Kan erforderlig undersökning och behandling *inte* lämpligen *genomföras* inom anstalten bör den allmänna sjukvården anlitas. Om det behövs, får *en* intagen föras över till *ett* allmänt sjukhus. Får hälso- och sjukvårdspersonal inom kriminalvården kännedom om att en intagen lider av en sådan smittsam sjukdom som enligt 1 kap. 3 § andra stycket smittskyddslagen (2004:168) utgör allmänfarlig sjukdom, skall *chefen för kriminalvårdsanstalten* underrättas, om det inte står klart att det inte finns risk för smittspridning. Föreskrifter om psykiatrisk tvångsvård för en intagen ges i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Beträffande behandlingen av en intagen, som har förts över till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket andra meningen lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård för frivillig psykiatrisk vård, tillämpas föreskrifterna i 18–24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård samt bestämmelserna i 8 § andra och tredje styckena lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård om befogenhet för *Kriminalvården* och regeringen att besluta om särskilda restriktioner beträffande en viss intagen.

³ Senaste lydelse 2004:173.

59 §⁴

Kriminalvårdsstyrelsens beslut i särskilda fall enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut i fråga om vistelse eller verkställighet utanför anstalt för en intagen för vilken regeringen har meddelat förordnande enligt 31 § överklagas dock hos regeringen. *Detsamma gäller andra beslut av styrelsen enligt denna lag än som nu har angetts. Beslut i en fråga som avses i 29 a § första stycket får inte överklagas.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I fråga om överklagande av beslut som avses i 49 § första meningen finns bestämmelser i 38 kap. brottsbalken.

Kriminalvårdens beslut i särskilda fall enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut i fråga om vistelse eller verkställighet utanför anstalt för en intagen för vilken regeringen har meddelat förordnande enligt 31 § överklagas dock hos regeringen. *Andra beslut av Kriminalvården enligt denna lag får inte överklagas.*

59 a §

Ett beslut får inte överklagas enligt 59 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

59 b §

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den enskilde fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den enskilde ange vilket beslut som begärs omprövat och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

59 c §

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt

⁴ Senaste lydelse 2003:1219.

tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den enskilde felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

59 d §

Kriminalvårdens beslut enligt 59 § överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den enskilde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

60 §⁵

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får flytta över övervakningsnämndens befogenhet enligt 54 och 55 §§ samt Kriminalvårdsstyrelsens befogenhet enligt denna lag i andra fall än som avses i 20 § andra stycket eller 20 a §. Befogenheterna får flyttas över till någon annan kriminalvårdsmyndighet än Kriminalvårdsstyrelsen eller till tjänstemän inom kriminalvården.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får flytta över övervakningsnämndens befogenhet enligt 54 och 55 §§ till Kriminalvården.

61 a §⁶

Kriminalvårdsstyrelsen eller den kriminalvårdsmyndighet som styrelsen bestämmer får förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag att, inom ramen för sin anställning där utföra vissa bevakningsuppdrag, när en intagen skall vistas utanför anstalten. Om det finns särskilda skäl får förordnandet även avse vissa bevakningsuppgifter inom anstalten. I förordnandet skall uppdragets art och omfattning anges. Förordnandet får återkallas.

Kriminalvården får förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag att, inom ramen för sin anställning där, utföra vissa bevakningsuppdrag när en intagen skall vistas utanför anstalten. Om det finns särskilda skäl, får förordnandet även avse vissa bevakningsuppgifter inom anstalten. I förordnandet skall uppdragets art och omfattning anges. Förordnandet får återkallas.

Väktaren får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han på grund av sitt uppdrag har fått veta om enskilds personliga förhållanden eller

⁵ Senaste lydelse 1998:599.

⁶ Senaste lydelse 1998:599.

förhållanden av betydelse för rikets säkerhet eller för beivrandet av brott. I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.¹

dels att 20 och 21 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 11 a och 26 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”,

dels att 18, 19 och 22 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 19 a, 19 b, 20 och 21 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

Om inte annat följer av 16 §, *meddelas* beslut enligt denna lag av *Kriminalvårdsstyrelsen* beträffande den som är intagen i en förvaringslokal som står under *styrelsens* tillsyn.

Om inte annat följer av 16 §, är *det Kriminalvården* som *meddelar* beslut enligt denna lag beträffande den som är intagen i en förvaringslokal som står under *myndighetens* tillsyn.

19 §³

Kriminalvårdsstyrelsens beslut i särskilda fall enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av styrelsen enligt denna lag *överklagas hos regeringen. Beslut i en fråga som avses i 11 a § första stycket* får inte överklagas.

Kriminalvårdens beslut i särskilda fall enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av *Kriminalvården* enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

19 a §

Ett beslut får inte överklagas enligt 19 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

¹ Senaste lydelse av

11 a § 2003:1220

20 § 1998:602

21 § 1998:602

26 § 1998:602.

² Senaste lydelse 1998:602.

³ Senaste lydelse 2003:1220.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den häktades nackdel.

19 b §

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den häktade fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den häktade ange vilket beslut som begärs omprövat och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

20 §

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den häktade felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

21 §

Kriminalvårdens beslut enligt 19 § överklagas till den länsrätt inom vars domkrets det häkte eller den kriminalvårdsanstalt är belägen där den häktade var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

22 §⁴

Kriminalvårdsstyrelsen eller den kriminalvårdsmyndighet som styrelsen bestämmer får förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag att, inom ramen för sin anställning där, utföra vissa bevakningsuppdrag när en häktad skall vistas utanför förvaringslokalen. Om det finns särskilda skäl får ett sådant förordnande även avse vissa bevaknings-

Kriminalvården får förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag att, inom ramen för sin anställning där, utföra vissa bevakningsuppdrag när en häktad skall vistas utanför förvaringslokalen. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant förordnande även avse vissa bevakningsuppgifter inom förvaringslokalen. I förordnandet

⁴ Senaste lydelse 1998:602.

uppgifter inom förvaringslokalen. skall uppdragets art och
I förordnandet skall uppdragets art omfattning anges. Förordnandet
och omfattning anges. Förord- får återkallas.
nandet får återkallas.

Väktaren får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han på grund av sitt
uppdrag har fått veta om enskilda personliga förhållanden eller
förhållanden av betydelse för rikets säkerhet eller för beivrandet av brott.
I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i
sekretesslagen (1980:100).

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som
har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om
Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.¹

dels att i 4 § orden ”en kriminalvårdsmyndighet” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”,

dels att 7 a § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 a §²

Förvaras den omhändertagne hos *en kriminalvårdsmyndighet* skall *den* myndigheten underrätta den polismyndighet som beslutat om omhändertagande så snart det finns skäl att ompröva beslutet.

Förvaras den omhändertagne hos *Kriminalvården* skall myndigheten underrätta den polismyndighet som beslutat om omhändertagande så snart det finns skäl att ompröva beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Lagen omtryckt 1984:391.

Senaste lydelse av 4 § 1998:1751.

² Senaste lydelse 1998:1751.

2.8 Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs att 21 och 23 §§ passlagen (1978:302) skall ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2004/05:119 *Föreslagen lydelse*

21 §¹

En fråga om passtillstånd för den som avtjänar fängelsestraff enligt 19 § 1 eller står under övervakning enligt 19 § 2 prövas av *den lokala kriminalvårdsmyndigheten*. Myndigheten får hänskjuta ärendet till *övervakningsnämnden* för avgörande. Ärendet skall alltid hänskjutas, om *kriminalvårdsmyndigheten* finner att tillstånd inte bör meddelas. En fråga om passtillstånd för den som genomgår slutna ungdomsvård enligt 19 § 1 prövas av Statens institutionsstyrelse.

En fråga om passtillstånd för den som avtjänar fängelsestraff enligt 19 § 1 eller står under övervakning enligt 19 § 2 prövas av *Kriminalvården*. Myndigheten får hänskjuta ärendet till *övervakningsnämnd* för avgörande. Ärendet skall alltid hänskjutas, om *Kriminalvården* finner att tillstånd inte bör meddelas. *Ärenden som gäller den som avtjänar fängelsestraff skall hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den kriminalvårdsanstalt där den intagne är inskriven är belägen. Ärenden som gäller den som står under övervakning skall hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den övervakade är inskriven är beläget.* En fråga om passtillstånd för den som genomgår slutna ungdomsvård enligt 19 § 1 prövas av Statens institutionsstyrelse.

Passtillstånd skall vägras, om det skäligen kan antas att den dömda skulle ägna sig åt brottslig verksamhet i samband med en utlandsresa, att han eller hon genom att resa utomlands skulle söka undandra sig fortsatt verkställighet av den ådömda påföljden eller att resan annars skulle motverka hans eller hennes anpassning i samhället.

23 §²

I ett passtillstånd kan föreskrivas att pass får utfärdas endast med begränsad giltighet. I ett tillstånd som meddelas av *en lokal kriminalvårdsmyndighet* får

I ett passtillstånd kan *det* föreskrivas att pass får utfärdas endast med begränsad giltighet. I ett tillstånd som meddelas av *Kriminalvården* får dock en sådan

¹ Senaste lydelse 1990:1015.

² Senaste lydelse 1990:1015.

dock en sådan föreskrift meddelas föreskrift meddelas endast om den
endast om den överensstämmer överensstämmer med vad
med vad sökanden har begärt. sökanden har begärt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet¹

dels att i 8, 9, 21, 25 och 26 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården ” i motsvarande form,

dels att i 23 § ordet ”frivårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”,

dels att 10, 14 och 24 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §²

Finner *kriminalvårdsstyrelsen* att hinder *ej* möter mot verkställighet, beslutar *styrelsen* att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet. I beslutet skall anges *vilken frivårdsmyndighet som skall handha kriminalvården*.

Finner *Kriminalvården* att *det inte finns något som hindrar* verkställighet, beslutar *myndigheten* att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet. I beslutet skall *det* anges *var verkställigheten skall handläggas*.

14 §³

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prøvotiden, skall *Kriminalvårdsstyrelsen* lämna upplysning *härom på grundval av uppgifter som styrelsen infor*drar från *frivårdsmyndigheten*.

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prøvotiden, skall *Kriminalvården* lämna upplysning *om detta*.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prøvotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, skall *Kriminalvårdsstyrelsen* sörja för att den främmande staten underrättas om domen.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prøvotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, skall *Kriminalvården* sörja för att den främmande staten underrättas om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt

¹ Senaste lydelse av

23 § 1990:1016

26 § 1983:247.

² Senaste lydelse 1990:1016.

³ Senaste lydelse 1998:623.

åsidossatt sina åliggeranden och finner övervakningsnämnden på grund *härav* påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden *göra anmälan härom* till *Kriminalvårdsstyrelsen*. *Styrelsen* skall sörja för att den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

åsidossatt sina åliggeranden och finner övervakningsnämnden på grund *av detta* påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden *anmäla detta* till *Kriminalvården*. *Kriminalvården* skall sörja för att den främmande staten underrättas om *en* sådan anmälan.

24 §⁴

Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad den dömde har att iaktta under prøvotiden eller tiden för vård utom anstalt, har beslutet giltighet här i den mån motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet ej innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts här i landet.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas här i landet endast om den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hit hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Hänskjutet ärende upptas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde kriminalvården bedrevs vid tiden för överflyttningen.

Upphör den dömde att ha hemvist i den främmande staten, kan *kriminalvårdsstyrelsen* förordna att verkställighet i den staten *ej* längre skall äga rum. Görs *ej i anslutning därtill* framställning om verkställighet av domen i annan främmande stat, skall styrelsen förordna att verkställigheten skall återupptas här i landet *av den frivårdsmyndighet som sist handhade övervakningen*.

Upphör den dömde att ha hemvist i den främmande staten, kan *Kriminalvården* förordna att verkställighet i den staten *inte* längre skall äga rum. Görs *inte* framställning om verkställighet av domen i annan främmande stat *i samband med detta*, skall *Kriminalvården* förordna att verkställigheten skall återupptas här i landet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

⁴ Senaste lydelse 1990:1016.

2.10 Förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189)

Härigenom föreskrivs att i 18 § bötesverkställighetslagen (1979:189)¹ ordet ”kriminalvårdsstyrelsen” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 1983:352.

2.11 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 21 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. 21 §²

Sekretess gäller inom kriminalvården för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte beslut av *Kriminalvårdsstyrelsen eller någon av kriminalvårdens nämnder och inte heller annat beslut i ett kriminalvårdsärende enligt brottsbalken eller lagstiftningen om kriminalvård i anstalt.*

Sekretess gäller också hos regeringen i ärende om överförande av verkställighet av brottmålsdom för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte regeringens beslut i ärendet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Sekretess gäller inom kriminalvården för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom *eller henne* närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte beslut av *Kriminalvården, Kriminalvårdsnämnden eller en övervakningsnämnd.*

Sekretess gäller också hos regeringen i ärende om överförande av verkställighet av brottmålsdom för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom *eller henne* närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte regeringens beslut i ärendet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för beslut som har fattats före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 1994:595.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1129) om
rättspsykiatrisk vård¹

dels att 11 c § skall upphöra att gälla,

dels att i 8, 10 b, 11 a, 11 b och 19 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i
olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården” i
motsvarande form,

dels att rubriken närmast före 18 § skall lyda ”Överklagande m.m.”

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 19 a–19 d §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 a §

*Kriminalvårdens beslut får inte
överklagas enligt 19 § innan
beslutet har omprövats av
Kriminalvården. En sådan
omprövning får begäras av den som
beslutet angår om det har gått
honom eller henne emot. Ett
överklagande av ett beslut som inte
har omprövats skall anses som en
begäran om omprövning.*

*Vid omprövning enligt denna
paragraf får beslutet inte ändras till
patientens nackdel.*

19 b §

*En begäran om omprövning
skall vara skriftlig och ha kommit
in till Kriminalvården inom tre
veckor från den dag då patienten
fick del av beslutet. I begäran om
omprövning skall patienten ange
vilket beslut som begärs omprövat
och vilken ändring i beslutet som
han eller hon begär.*

19 c §

*Kriminalvården prövar om
skrivelsen med begäran om*

¹ Senaste lydelse av
8 § 2003:160
10 b § 2000:354
11 a § 2000:354
11 b § 2000:354
19 § 2000:354.

omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat patienten felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

19 d §

Kriminalvårdens beslut enligt 19 § överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller den polisarrest är belägen där patienten var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning

Härigenom föreskrivs att i 8 och 16 §§ lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning¹ ordet "Kriminalvårdsstyrelsen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet "Kriminalvården" i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av
8 § 1995:737
16 § 1995:87.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.¹

dels att i 1, 2, 3, 4, 6, och 9 §§ orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”,

dels att 5 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

Om det behövs för yttrandet och om inte särskilda skäl talar mot det, får *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* eller *den som den lokala kriminalvårdsmyndigheten* utsett att bistå med personutredningen ta del av anteckningar och andra handlingar från förundersökningen samt vara närvarande vid förhör som hålls med den misstänkte.

Om det behövs för yttrandet och om inte särskilda skäl talar mot det, får *Kriminalvården*, eller *den person som myndigheten*, utsett att bistå med personutredningen, ta del av anteckningar och andra handlingar från förundersökningen samt vara närvarande vid förhör som hålls med den misstänkte.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av

1 § 2002:441

2 § 2002:441

3 § 2002:441

4 § 2002:441

6 § 2004:516

9 § 2002:441.

² Senaste lydelse 2002:441.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll¹

dels att 9 a § skall upphöra att gälla,

dels att i 6–8, 13 och 15 §§ orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”,

dels att 2, 9, 10, 16, 18 och 18 a §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 9 a–9 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

I fall som avses i 1 § får, på ansökan av den dömde, beslutas att fängelsestraffet skall verkställas utanför anstalt. En ansökan får inte bifallas, om den dömde är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt av någon annan anledning än för verkställighet av det straff som ansökan avser eller om särskilda skäl annars talar mot verkställighet utanför anstalt.

Har den dömde tidigare undergått verkställighet utanför anstalt i form av intensivövervakning, får en ansökan bifallas endast om det därefter förflutit en period av minst tre år under vilken den dömde inte begått något brott som har föranlett strängare påföljd än böter.

För verkställigheten utanför anstalt skall gälla vad som föreskrivs i denna lag. Verkställigheten bedrivs under ledning av *den lokala kriminalvårdsmyndighet inom vars verksamhetsområde den dömde har sin bostad.*

För verkställigheten utanför anstalt skall gälla vad som föreskrivs i denna lag. Verkställigheten bedrivs under ledning av *Kriminalvården.*

9 §³

Kriminalvårdsstyrelsen prövar på skriftlig ansökan av den dömde frågan, om denne skall få undergå verkställighet av dom på fängelse utanför anstalt. *Styrelsen får föreskriva att frågan i stället skall prövas av en lokal kriminal-*

Kriminalvården prövar, på skriftlig ansökan av den dömde, frågan om denne skall få undergå verkställighet av dom på fängelse utanför anstalt.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1998:618

6 § 1998:618

7 § 1998:618

8 § 1998:618

9 a § 1995:1729.

13 § 1998:618

15 § 1998:618.

² Senaste lydelse 2005:42.

³ Senaste lydelse 2001:509.

vårdsmyndighet. Har ett beslut fattats av en lokal kriminalvårdsmyndighet får det ändras av styrelsen. Den som beslutet angår får påkalla styrelsens prövning, om beslutet gått honom eller henne emot.

Kriminalvårdsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kriminalvårdens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

9 a §

Ett beslut får inte överklagas enligt 9 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den dömdes nackdel.

9 b §

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den dömda fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den dömda ange vilket beslut som begärs omprövat och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

9 c §

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den dömda felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

9 d §

Kriminalvårdens beslut enligt 9 § överklagas till den länsrätt inom

vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den dömda var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

10 §⁴

Den lokala kriminalvårdsmyndigheten skall verka för att dömda som avses i 1 § informeras om innehållet i denna lag och ombesörja den utredning som behövs för prövningen av en ansökan enligt 9 §.

Kriminalvården skall informera dömda som avses i 1 § om innehållet i denna lag.

16 §⁵

Uppkommer fråga om att upphäva beslut om verkställighet utanför anstalt, får *den lokala kriminalvårdsmyndighet som leder verkställigheten* bestämma att beslutet tills vidare inte skall gälla. *Den lokala kriminalvårdsmyndighetens* beslut gäller omedelbart. Övervakningsnämnden skall senast den första arbetsdagen efter den dag då ett sådant beslut *meddelades* pröva om det skall bestå. Fastställer inte nämnden beslutet inom den tiden, upphör det att gälla.

Uppkommer fråga om att upphäva beslut om verkställighet utanför anstalt, får *Kriminalvården* bestämma att beslutet tills vidare inte skall gälla. *Kriminalvårdens* beslut gäller omedelbart. Övervakningsnämnden skall senast den första arbetsdagen efter den dag då ett sådant beslut *meddelats* pröva om det skall bestå. Fastställer inte nämnden beslutet inom den tiden, upphör det att gälla.

I fall då beslut om verkställighet utanför anstalt tills vidare inte skall gälla skall övervakningsnämnden skyndsamt ta upp frågan om upphävande av beslutet till slutlig prövning.

Beslut enligt denna paragraf får inte meddelas efter den fastställda dagen för strafftidens slut.

18 §⁶

Den dömda får överklaga *den lokala kriminalvårdsmyndighetens* beslut enligt 13 § hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* är verksam.

Den dömda får överklaga *Kriminalvårdens* beslut enligt 13 § hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *det frivårdskontor där den dömda är inskriven* är beläget.

⁴ Senaste lydelse 1998:618.

⁵ Senaste lydelse 1998:618.

⁶ Senaste lydelse 1998:618.

18 a §⁷

Frågor som avses i 15 och 16 §§
prövas av den övervakningsnämnd
inom vars verksamhetsområde *den*
lokala kriminalvårdsmyndighet
som leder verkställigheten är
verksam. Om det finns särskilda
skäl, får även en annan
övervakningsnämnd pröva sådana
frågor.

Frågor som avses i 15 och 16 §§
prövas av den övervakningsnämnd
inom vars verksamhetsområde *det*
frivårdskontor där den dömda är
inskriven är beläget. Om det finns
särskilda skäl, får även en annan
övervakningsnämnd pröva sådana
frågor.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

⁷ Senaste lydelse 1998:618.

2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:353) om rättspsykiatriskt forskningsregister

Härigenom föreskrivs att i 10 och 13 §§ lagen (1999:353) om rättspsykiatriskt forskningsregister¹ ordet "Kriminalvårdsstyrelsen" skall bytas ut mot ordet "Kriminalvården".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av
10 § 2000:362
13 § 2000:362.

2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården

dels att 3, 4 och 12 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 12 § skall lyda ”Överklagande m.m.”,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 13–16 §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

En myndighet inom kriminalvården får behandla personuppgifter bara om det behövs för att

Kriminalvården får behandla personuppgifter bara om det behövs för att

1. myndigheten skall kunna fullgöra sina uppgifter i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller förordning,

2. underlätta tillgången till sådana uppgifter om verkställighet av påföljd eller häktning som rättsväsendets myndigheter behöver, eller

3. upprätthålla säkerheten och förebygga brott under den tid som en åtgärd enligt 1 § första stycket 2–9 pågår.

Personuppgifter som behandlas enligt första stycket får också behandlas om det behövs för tillsyn, planering, uppföljning och kvalitetssäkring av verksamheten.

4 §

Den myndighet som utför en behandling av personuppgifter är personuppgiftsansvarig. Kriminalvårdsstyrelsen är dock personuppgiftsansvarig för behandling av uppgifter som sker gemensamt för myndigheterna inom kriminalvården.

Kriminalvården är personuppgiftsansvarig.

12 §

En myndighets beslut om rättelse och om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kriminalvårdens beslut om rättelse och om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

13 §

Ett beslut får inte överklagas enligt 12 § innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av

den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

14 §

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha kommit in till Kriminalvården inom tre veckor från den dag då den enskilde fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den enskilde ange vilket beslut som begärs omprövat och vilken ändring i beslutet som han eller hon begär.

15 §

Kriminalvården prövar om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den enskilde felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

16 §

Kriminalvårdens beslut enligt 12 § överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den enskilde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

Beslut som gäller en person som inte är inskriven vid en kriminalvårdsanstalt, ett häkte eller ett frivårdskontor i landet överklagas till den länsrätt som regeringen bestämmer.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

2.18 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen
(2004:168)

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 11 och 12 §§ smittskyddslagen (2004:168) orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvården”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

3 Ärendet och dess beredning

I regleringsbrevet för 2004 gav regeringen Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att, som en del i kriminalvårdens effektiviseringsarbete, utreda förutsättningarna för att omorganisera kriminalvården till en myndighet. Som svar på uppdraget inkom Kriminalvårdsstyrelsen den 28 juni 2004 med promemorian *Kriminalvården – en myndighet* (dnr Ju2004/5909/KRIM). Promemorian innehöll en framställan om att få omorganisera verksamheten till en myndighet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians författningsförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian kompletterades med en närmare beskrivning av de ekonomiska konsekvenser som en omorganisation torde leda till. De båda promemoriorna har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgängliga i ärendet (dnr Ju2004/5909/KRIM).

Under lagstiftningsarbetet har berörda myndigheter getts möjlighet att skriftligen lämna synpunkter på det föreslagna omprövningsförfarandet och den därmed sammanhängande forumfrågan.

4 Kriminalvårdens nuvarande organisation

Kriminalvårdsverket har till uppgift att verkställa utdömda påföljder, bedriva häktesverksamhet samt utföra transporter och personutredningar i brottmål. Kriminalvårdsstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för kriminalvården och chefsmyndighet för de 35 lokala kriminalvårdsmyndigheterna och Transporttjänsten. I administrativt hänseende är styrelsen chefsmyndighet även för Kriminalvårdsnämnden och övervakningsnämnderna.

I likhet med flera andra statliga verksamheter har kriminalvårdens organisation under lång tid kännetecknats av en ordning med många lokala och regionala myndigheter. Fram till 1998 utgjorde varje anstalt, häkte och frivårdskontor en egen myndighet på lokal nivå. 1998 ersattes dessa drygt 140 myndigheter av 37 lokala myndigheter. Denna reform ledde till att de regionala myndigheterna fick förändrade förutsättningar för sitt arbete och 2000 avskaffades de.

Kriminalvårdsstyrelsen

Kriminalvårdsstyrelsen leds av en generaldirektör, som har en överdirektör som ställföreträdare. Myndigheten har en styrelse med begränsat ansvar. Styrelsen har enligt 11–13 §§ verksförordningen (1995:1322) bl.a. i uppdrag att pröva om myndighetens verksamhet bedrivs effektivt och i överensstämmelse med syftet med verksamheten, att biträda generaldirektören och besluta om årsredovisning, delårsrapporter och budgetunderlag. Till den centrala nivån inom kriminalvården hör ett huvudkontor och fem regionkontor. Vid huvudkontoret finns verksamheten och enheter som bl.a. ansvarar för administration, ekonomi, IT, juridik, personalutveckling,

klientverksamhet, lokalförsörjning, statistik och verksamhetsplanering. Regionkontoren leds av en kriminalvårdsdirektör och ansvarar för tillsyn, uppföljning, verksamhetsdialoger och samverkan. Regeringen utser såväl generaldirektör som överdirektör och ledamöterna i Kriminalvårdsstyrelsens styrelse.

De lokala kriminalvårdsmyndigheterna

En lokal kriminalvårdsmyndighet består vanligtvis av en eller flera anstalter, häkten och frivårdsenheter. I en bilaga till förordningen (1990:1018) med instruktion för Kriminalvårdsverket framgår vilka de lokala kriminalvårdsmyndigheterna är och, i de fall frivårdsverksamhet bedrivs, myndighetens geografiska verksamhetsområde. Det är således regeringen som beslutar om kriminalvårdens organisation i detta avseende. En lokal kriminalvårdsmyndighet leds av en kriminalvårdschef som till sin hjälp har en stab av experter på områden som exempelvis personalfrågor, ekonomi och juridik. Kriminalvårdsstyrelsen bestämmer vilka häkten och anstalter som skall finnas inom varje kriminalvårdsmyndighet med undantag för de häkten och anstalter som utgör en egen kriminalvårdsmyndighet.

Transporttjänsten

Transporttjänsten planerar och utför utrikestransporter och längre inrikestransporter. Transporttjänsten utför också vissa transporter åt myndigheter utanför kriminalvården, t.ex. åt polisen och Migrationsverket. En väsentlig del av transportererna av intagna inom kriminalvården utförs emellertid av de lokala kriminalvårdsmyndigheterna.

Kriminalvårdsnämnden

Kriminalvårdsnämnden beslutar i vissa frågor om vistelser utanför anstalt för vård eller behandling för den som är dömd till fängelse i två år eller mer. Nämnden handlägger också överklaganden av vissa beslut från övervakningsnämnderna. Ledamöterna i Kriminalvårdsnämnden tillsätts av regeringen.

Övervakningsnämnderna

Övervakningsnämnderna prövar främst frågor som har nära anknytning till frivårdens verksamhet. En övervakningsnämnd kan t.ex. besluta om föreskrifter som gäller den som står under övervakning, antingen som villkorligt frigiven från ett fängelsestraff eller efter en skyddstillsynsdom. Övervakningsnämnderna beslutar även om åtgärder om föreskrifterna inte följs, exempelvis kan nämnden besluta om varning, förklara villkorligt medgiven frihet förverkad eller begära att åklagaren för talan vid domstol om att skyddstillsynen skall undanröjas. Det finns 30 övervakningsnämnder i landet och det är regeringen som beslutar om indelningen av dess verksamhetsområden. Ordförande och vice

ordförande utses av Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet. Övriga ledamöter utses av kommunfullmäktige.

5 Behovet av en ny organisation för kriminalvården

5.1 En modern lagstiftning och ett effektivt resursutnyttjande

Målsättningen för kriminalvårdens verksamhet är att utdömda påföljder skall verkställas på ett säkert och humant sätt, att lagföring skall ske på ett effektivt sätt och att återfallen i brott skall minska. Liksom för all offentlig verksamhet gäller att de resurser som avsätts för kriminalvårdens verksamhet skall användas på ett så ändamålsenligt och effektivt sätt som möjligt.

Verkställigheten av påföljder är en i hög grad regelstyrd verksamhet. För att på bästa sätt kunna uppfylla kraven på säkerhet, humanitet och återfallsförebyggande åtgärder behöver kriminalvården en modern lagstiftning som kan utgöra ett effektivt verktyg i arbetet. Det innebär bl.a. att lagstiftningen skall vara anpassad till förändringarna i brottsligheten och den aktuella klientsammansättningen inom öppen och slutet kriminalvård, till de bästa kunskaperna om hur återfall i brott skall förebyggas och till kraven på ett resultatnriktat arbetssätt. Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som skall lämna förslag till en samlad reglering av verkställighetslagstiftningen, en ny kriminalvårdslag (dir. 2002:90 och 2004:33). Utredningen, som tagit namnet Kriminalvårdskommittén, skall särskilt uppmärksamma frågor om hur verkställigheten kan anpassas så att den verkar förebyggande för återfall i brott utan att kraven på säkerhet och samhällsskydd eftersätts. Kriminalvårdskommittén kommer att lämna sitt betänkande den 9 juni 2005.

Regeringen har även tillsatt en särskild utredare med uppdrag att se över lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. (behandlingslagen) och föreslå en helt ny häkteslag (dir. 2005:5). Målsättningen är att regelverket som styr kriminalvårdens verksamhet skall ges en enhetlig och ändamålsenlig utformning och att de principer som präglar verkställighet av påföljder i stor utsträckning även skall gälla för häktesverksamheten. Uppdraget skall redovisas senast den 15 januari 2006.

För att kriminalvårdens resurser skall användas effektivt är det också viktigt att åstadkomma en ändamålsenlig styrning. Ytterligare ett led i arbetet med att skapa förutsättningar för kriminalvården att bedriva en modern och effektiv verksamhet, präglad av rättssäkerhet och kvalitet, är därför att överväga hur verksamheten skall vara organiserad. Frågan om att omorganisera kriminalvården till en myndighet har i olika sammanhang analyserats under senare år.

5.2 Utomstående granskningar av kriminalvården

Regeringen gav 1998 Riksrevisionsverket (RRV) i uppdrag att granska kriminalvårdens resursutnyttjande. Uppdraget redovisades påföljande år i rapporten Effektivare kriminalvård, En hindersanalys (RRV 1999:27). I rapporten rekommenderade RRV att det borde prövas om kriminalvården borde omorganiseras till en myndighet. RRV pekade bl.a. på att det inom svensk statsförvaltning pågår en utveckling mot att myndigheter inom samma myndighetssfär slås samman till en myndighet för att öka möjligheterna till en samlad styrning av verksamheten. RRV menade att det saknas påtagliga motiv för så många myndigheter inom kriminalvården och att en myndighet som omfattar hela kriminalvårdsorganisationen skulle leda till en mer effektivt bedriven verksamhet. Vidare skulle enligt RRV flexibiliteten i resursanvändningen sannolikt öka genom att styrningen av verksamheten underlättas. Dessutom ansåg RRV att om kriminalvården omorganiseras till en myndighet, borde det i detta sammanhang även övervägas att ge myndigheten befogenheten att själv bestämma organisationsstrukturen i den lokala organisationen (a.a. s. 80 f.).

År 2002 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att granska anstaltsverksamheten och Transporttjänsten och lämna förslag till effektiviseringsåtgärder när det gäller dessa verksamheter. I uppdraget ingick även att följa upp vilket genomslag RRV:s granskning från 1999 fått för verksamheten. Även Statskontoret rekommenderade i sin rapport Effektivitetsgranskning av kriminalvården (2003:20) att kriminalvården skulle organiseras som en myndighet (s. 317 f.). Statskontoret menade att kriminalvården redan i dag fungerar som en sammanhållen myndighet och att organisationen bör avspegla detta faktiska förhållande. Statskontoret framförde vidare att den lokala organisationen löpande bör anpassas efter omvärldsförändringar och att beslut om sådana förändringar bör ligga på den operativa ledningsnivån. Statskontoret påpekade också att det blir lättare att göra ändringar i den lokala myndighetsorganisationen om Kriminalvårdsstyrelsen kan besluta i dessa frågor samt att oklarheten om hur långt Kriminalvårdsstyrelsens ansvar som chefsmyndighet sträcker sig försvinner om verksamheten bedrivs som en myndighet.

Både RRV och Statskontoret har alltså sett fördelar med att omorganisera kriminalvården till en myndighet. Det är också en förändring som genomförts på andra områden, t.ex. inom skatteförvaltningen, försäkringskassornas verksamhet och tullverksamheten. Det var mot den bakgrunden regeringen i regleringsbrevet för 2004 gav Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att omorganisera kriminalvården till en myndighet.

5.3 Kriminalvårdsstyrelsens förslag

Kriminalvårdsstyrelsen har som svar på regeringens uppdrag inkommit med en promemoria vari styrelsen föreslår att kriminalvården skall omorganiseras till en myndighet. I promemorian framhåller

Kriminalvårdsstyrelsen att kriminalvårdens nuvarande organisation innehåller vissa inslag som försvårar en effektiv styrning och som leder till att resurserna inte utnyttjas på det mest effektiva sättet. Kriminalvårdsstyrelsen menar att ett problem är att kriminalvården inte har befogenhet att fullt ut besluta om sin egen organisation eller hur befogenheter och arbetsuppgifter skall fördelas inom verksamheten. Exempelvis är det regeringen som beslutar om indelningen av de lokala myndigheterna. När det gäller placeringen av befogenheter inom kriminalvården är dessa reglerade i förordningar och i vissa fall till och med i lag. Detta förhållande motverkar möjligheten till snabba justeringar av organisationen och förändrad arbetsfördelning i samband med ändrade verksamhetsförutsättningar.

Kriminalvårdsstyrelsen framhåller att om kriminalvården i stället organiseras som en myndighet med befogenhet att själv besluta i organisatoriska frågor skulle flexibiliteten öka. Myndigheten skulle på ett enklare och snabbare sätt kunna anpassa formerna för verksamheten allt eftersom förutsättningarna förändras.

Kriminalvårdsstyrelsen menar också att en enmyndighetsorganisation kan skapa förbättrade möjligheter till ändamålsenliga styrformer inom kriminalvården, bl.a. får huvudkontoret ökade möjligheter att svara upp mot sitt ansvar som central funktion. Vidare skulle möjligheterna till effektiv ledning av verksamheten främjas av att myndigheten själv råder över frågan om placering av ansvar och befogenheter inom myndigheten. Ett förändringsarbete kan då bedrivas på avsevärt kortare tid och en anpassning kan komma till stånd förhållandevis snabbt när ett behov av förändring har uppstått.

Ett annat problem med kriminalvårdens nuvarande organisation som Kriminalvårdsstyrelsen påpekar är att myndighetsgränserna medför vissa formella hinder och leder till bristande samverkan. Myndighetsgränserna försvårar möjligheten att omfördela arbetsuppgifter inom landet och leder till att onödigt många administrativa åtgärder måste vidtas. Dessutom är vissa lokala myndigheter förhållandevis små och inrymmer inte samtliga verksamhetsgrenar, vilket är ett hinder för integration mellan olika verksamhetsgrenar och effektivt resursutnyttjande. Små myndigheter medför också en onödigt omfattande administration. De små myndigheterna har även svårt att upprätthålla tillräcklig kompetens inom områdena ekonomi, personal, rättsvård, säkerhet och programverksamhet. Detta är en stor brist som bl.a. medför att likartade ärenden inte handläggs på lika sätt vid olika myndigheter. En enmyndighetsorganisation skulle enligt Kriminalvårdsstyrelsens mening underlätta på dessa områden och därmed leda till ett effektivare resursutnyttjande.

Vidare har Kriminalvårdsstyrelsen framfört att cheferna för regionkontoren har otydliga roller. De har ett vidsträckt ansvarsområde, men inte fullständiga befogenheter. Information och beslut når inte alltid ut i organisationen. Kriminalvårdsstyrelsen menar också att det såväl internt som externt är svårt att fullt ut integrera verksamheten och att det finns en viss tröghet i övergångarna mellan frivård, häkte och anstalt med informationsförluster och dubbelarbete som konsekvens.

6 Kriminalvården organiseras som en myndighet

Regeringens förslag: Kriminalvårdsstyrelsen och de lokala kriminalvårdsmyndigheterna skall avvecklas och en ny myndighet bildas den 1 januari 2006.

Regeringens bedömning: Myndigheten bör själv få besluta om sin organisation.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget och bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Liksom för all offentlig verksamhet gäller för kriminalvården att de resurser som avsätts för verksamheten skall användas på ett så effektivt sätt som möjligt. Myndigheten måste bedrivas som en modern myndighet vilket bl.a. innebär högt ställda krav på kvalitet, rättssäkerhet, kostnads- och resurseffektivitet samt en målstyrd och kunskapsbaserad verksamhet. Vidare måste myndigheten ha effektiva lednings- och styrningsstrukturer och förmåga till anpassning och förändring efter vunna erfarenheter och nya krav.

Regeringen delar Kriminalvårdsstyrelsens bedömning av de svårigheter och begränsningar som kriminalvårdens nuvarande organisation medför. På senare år finns inom svensk statsförvaltning flera exempel på att myndigheter inom samma myndighetssfär slås samman till en myndighet. Regeringen anser att kriminalvården skulle ha mycket att vinna på att göra detsamma. Särskilt mot bakgrund av att verksamheten i stor utsträckning, som Statskontoret påpekat, redan fungerar som en sammanhållen myndighet. Det finns därför inte några bärande skäl som talar för att verksamheten skall bedrivas inom ramen för ett stort antal myndigheter. Många relativt små myndigheter leder till en onödigt omfattande administration och försvårar ledning, samordning och styrning av verksamheten.

Regeringen anser därför, precis som RRV och Statskontoret föreslagit, att Kriminalvårdsstyrelsen och de lokala kriminalvårdsmyndigheterna skall avvecklas och en ny myndighet skall bildas. Den nya myndigheten bör få behörighet att själv besluta om sin organisation. En sådan ordning torde leda till ett bättre resursutnyttjande och en mer effektivt bedriven verksamhet. Flexibiliteten kommer att öka och styrningen av verksamheten torde underlättas. På detta vis skapas förutsättningar för en verksamhet präglad av kvalitet, rättssäkerhet, effektivitet och kompetens som förhållandevis snabbt och enkelt kan anpassas efter förändrade förutsättningar.

7 Förslag till en ny myndighet

7.1 Den nya myndighetens namn, ledning och organisation

Regeringens förslag: Den nya myndighetens namn skall vara Kriminalvården.

Regeringens bedömning: Myndigheten Kriminalvården bör ha en styrelse och ledas av en generaldirektör. Generaldirektören bör ha en överdirektör som ställföreträdare.

Promemorians förslag och bedömning: I promemorian föreslås att den nya myndighetens namn skall vara Kriminalvårdsverket. I övrigt överensstämmer promemorians bedömning med regeringen.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte kommenterat frågorna. *Justitiekanslern (JK)* har påpekat att frågan om tillsyn bör ägnas ordentlig uppmärksamhet i det fortsatta reformarbetet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Namn

Den nya myndigheten bör ges ett namn som markerar att det är en ny myndighet med hela landet som verksamhetsfält. Namnet bör alltså markera att myndigheten har ansvar för kriminalvårdens hela samlade verksamhet. Redan i dag används begreppet kriminalvården för att benämna just den samlade verksamheten. Det är därför lämpligt att även den nya myndigheten får detta namn.

Ledning

Liksom vad som gäller för Kriminalvårdsverket i dag bör den nya myndigheten ledas av en generaldirektör med en överdirektör som ställföreträdare. Styrelsen fungerar enligt nuvarande ordning dels som ett rådgivande och stödjande organ, dels som ett kontroll- och insynsorgan. Härtill kommer att styrelsen fattar beslut i vissa frågor. Styrelsen har bl.a. enligt 11–13 §§ verksamförordningen (1995:1322) i uppdrag att pröva om myndighetens verksamhet bedrivs effektivt och i överensstämmelse med syftet med verksamheten, att biträda generaldirektören och besluta om årsredovisning, delårsrapporter och budgetunderlag. Den roll som styrelsen har i dag fungerar enligt regeringens mening väl. Styrelsen är ett viktigt forum för demokratisk insyn och medborgerligt inflytande. Regeringen anser därför att det inte bör göras någon förändring när det gäller styrelsen jämfört med vad som gäller i dag.

Organisation

Som regeringen föreslagit i avsnitt 6 bör kriminalvården själv besluta om sin organisation. Enligt inhämtade uppgifter från Kriminalvårdsstyrelsen

skall den nya myndigheten bestå av tre organisationsnivåer, en central, en regional och en lokal nivå. Enligt Kriminalvårdsstyrelsens förslag skall den centrala nivån inom myndigheten, dvs. huvudkontoret, ha ansvar för det strategiska arbetet och ge underlag för generaldirektörens styrning och ledning av myndighetens verksamhet. Arbetet skall vara inriktat på utveckling, utvärdering och uppföljning av myndighetens verksamhet. Vidare skall vissa arbetsuppgifter av stödkaraktär vara centraliserade. Vid huvudkontoret kommer det t.ex. att finnas en utvecklingsenhet, en ekonomi- och planeringsenhet, en enhet för klient- och säkerhetsfrågor, en IT-enhet, en informationsgrupp, en internrevision och ett rättssekretariat. Vid huvudkontoret skall även finnas en grupp som arbetar med tillsyn av verksamheten. Tillsynsfunktionen skall granska såväl den övergripande verksamheten, som enstaka händelser, ur ett brett perspektiv och särskilt se på personella, ekonomiska, juridiska och säkerhetsmässiga aspekter i en viss given situation.

Regeringen bedömer att den centrala ledningen och styrningen av myndigheten kommer att effektiviseras genom den föreslagna organisationsförändringen. Som *JK* påpekat är frågan om tillsyn i den nya organisationen viktig. Regeringen ser därför positivt på Kriminalvårdsstyrelsens förslag till tillsynsverksamhet vid huvudkontoret. Genom den tillsynsverksamhet som inrättas kommer tillsynen att förstärkas och bidra till organisationens förmåga att utföra sina uppgifter på ett effektivt sätt får ökad tyngd. Att tillsynen inom kriminalvården fungerar väl är enligt regeringens mening mycket viktigt. Bestämmelser om hur tillsynsverksamheten skall vara utformad bör därför föras in i den nya myndighetens instruktion eller annan förordning.

Kriminalvårdsstyrelsens förslag torde också leda till en minskad administration, samtidigt som det vid huvudkontoret kan byggas upp en ökad expertkunskap. Ökad expertkunskap leder till större likformighet i beslutsfattandet och ökad rättssäkerhet. Sammantaget innebär detta enligt regeringens mening ett mer effektivt resursutnyttjande.

Kriminalvårdsstyrelsen har vidare föreslagit följande. Den operativa verksamheten kommer att bedrivas vid de regionala och lokala nivåerna. Den lokala nivån skall utgöras av ett eller flera verksamhetsställen som skall ledas av en platschef. Den regionala nivån skall ansvara för det huvudsakliga stabsstödet till varje verksamhetsställe. Denna nivå kommer att överta några uppgifter som tidigare låg på Kriminalvårdsstyrelsen, t.ex. att fatta vissa beslut som rör enskilda intagna, men framförallt ha till uppgift att leda och styra verksamheten vid anstalterna, häktena och frivårdskontoren. På den regionala nivån skall det finnas expertkompetens inom områden som juridik, personal- och kompetensfrågor, ekonomi, säkerhet, program- och klientverksamhet och IT. Det skall finnas sex regionala kontor, som kommer att vara placerade i Malmö, Göteborg, Linköping, Örebro, Stockholm och Härnösand. Målet är att de inre organisatoriska leden skall vara så tydliga och beslutsvägarna så korta som omständigheterna medger. Verksamheten skall i stor utsträckning delegeras, men samtidigt vara målstyrd och rättssäker.

Enligt regeringens bedömning kommer även den nya organisationen av den operativa verksamheten att leda till ökad effektivitet på flera sätt.

Den expertkompetens som kommer att finnas vid den regionala nivån torde avlasta huvudkontoret och ge ökat stöd till den lokala nivån. Sammantaget torde hela den operativa verksamheten kunna dra nytta av en ökad kompetens inom verksamheten, vilket bl.a. innebär en ökad rättssäkerhet.

Regeringen ser således positivt på Kriminalvårdsstyrelsens förslag till organisation av den nya myndigheten. Den torde medföra ökade möjligheter till styrning och ledning, högre kvalitet, kostnads- och resurseffektivitet och innebära ett bättre tillvaratagande av den kompetens som finns inom verksamheten. Allt detta kommer sammantaget att leda till högre rättssäkerhet. Det är emellertid viktigt att ha i åtanke att kriminalvården enligt regeringens förslag själv äger rätten att besluta om sin organisation. Detta innebär alltså att ovan nämnda organisation kan komma att förändras av den nya myndigheten. Möjligheten till flexibilitet och förändring vid nya förutsättningar och krav är, som tidigare nämnts, en väsentlig fördel med omorganisationen.

7.2 Vissa särskilda verksamheter

7.2.1 Transportverksamheten

Regeringens bedömning: Transporttjänsten bör ingå i den nya myndigheten.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har kommenterat frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Transporttjänsten innehar en särställning bland kriminalvårdens myndigheter. Den är inte en lokal myndighet och ägnar sig inte åt kriminalvårdens kärnverksamhet. Transporttjänsten är snarare att se som ett stöd åt övriga myndigheter, såväl inom som utom kriminalvården. Det är därför viktigt att noga överväga hur denna verksamhet skall vara organiserad i framtiden.

Transportverksamheten inom kriminalvården bedrivs både i kriminalvårdsmyndigheternas och Transporttjänstens regi. Transporttjänsten ansvarar för utrikestransporter och längre inrikestransporter, medan de lokala myndigheterna sköter kortare transporter, exempelvis transporter till och från domstolar och sjukhus. Transporttjänsten utför även en mängd transporter åt andra myndigheter, exempelvis polisen och Migrationsverket.

Statskontoret föreslog i sin rapport att Transporttjänstens verksamhet skulle organiseras som en separat myndighet. Som skäl för detta anförde Statskontoret att det förhållandet att Transporttjänsten har externa uppdragsgivare motiverar en särställning (Effektivitetsgranskning av kriminalvården, 2003:20 s. 301 f.). Om Transporttjänsten är en egen myndighet underlättas kontakter och samarbete med andra myndigheter och beslutsgången förenklas. Statskontoret framhöll dock att ytterligare samverkan mellan Transporttjänsten och övriga myndigheter inom

kriminalvården torde leda till större effektivitet och ett bättre utnyttjande av kriminalvårdens totala resurser (a.a. s. 286).

Kriminalvårdsstyrelsen har i sin promemoria framhållit följande. Under 2003 utförde de lokala kriminalvårdsmyndigheterna sammantaget cirka 55 000 transporter, medan Transporttjänsten utförde cirka 36 600 inrikestransporter och 3 500 utrikestransporter. Transportverksamheten kännetecknas av stora svängningar över tiden när det gäller behovet av transportresurser, vilket kräver stor flexibilitet i organisationen av verksamheten. Enligt Kriminalvårdsstyrelsens mening är en förutsättning för en ökad flexibilitet att det finns en operationell samverkan mellan den lokala nivån och Transporttjänsten kring transporterna. Denna samverkan försvåras om det finns myndighetsgränser mellan parterna. För kriminalvårdens transportbehov, som utgör den övervägande delen av Transporttjänstens verksamhet, finns det därför inte anledning att organisera Transporttjänsten som en särskild myndighet. Ett utvecklingsarbete som har som mål att hitta former för att tillvarata de totalt tillgängliga transportresurserna så effektivt som möjligt främjas också bäst av om verksamheten bedrivs inom ramen för en och samma myndighets ansvarsområde.

Kriminalvårdsstyrelsen anser inte heller att en konstruktion med Transporttjänsten som en del av den nya myndigheten skulle försvåra kontakter och samarbete med andra myndigheter. Kriminalvårdsstyrelsen menar därför att Transporttjänsten på samma sätt som övriga myndigheter inom kriminalvården bör införlivas i den nya enmyndighetsorganisationen och där verka som en enhet inom denna myndighet.

Regeringen ser för närvarande inte någon anledning att ifrågasätta Kriminalvårdsstyrelsens bedömning och anser därför att Transporttjänsten bör ingå i den nya myndigheten. Det kan dock finnas anledning att i framtiden överväga hur Transporttjänsten bör vara organiserad för att uppnå optimal effektivitet.

7.2.2 Kriminalvårdsnämnden och övervakningsnämnderna

<p>Regeringens bedömning: Det finns för närvarande inte skäl att göra någon förändring av Kriminalvårdsnämndens och övervakningsnämndernas organisation.</p>

Promemorians bedömning: Frågan behandlas inte i promemorian.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har kommenterat frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Kriminalvårdsnämnden beslutar i vissa frågor om vistelser utanför anstalt för vård eller behandling för den som är dömd till fängelse i två år eller mer. Nämnden handlägger också överklaganden av vissa beslut från övervakningsnämnderna. Ledamöterna i Kriminalvårdsnämnden tillsätts av regeringen. Övervakningsnämnderna prövar främst frågor som har nära anknytning till frivårdens verksamhet. En övervakningsnämnd kan t.ex. besluta om föreskrifter som gäller den som står under övervakning, antingen som villkorligt frigiven från ett fängelsestraff eller efter en skyddstillsynsdom.

Övervakningsnämnderna beslutar även om åtgärder om föreskrifterna inte följs, exempelvis kan nämnden besluta om varning, förklara villkorligt medgiven frihet förverkad eller begära att åklagaren för talan vid domstol om att skyddstillsynen skall undanröjas. Vidare beslutar övervakningsnämnderna om vistelse utanför anstalt i vissa fall, t.ex. om s.k. § 34-placeringar.

Kriminalvårdsnämnden och övervakningsnämnderna är inte en del av Kriminalvårdsverket, men Kriminalvårdsstyrelsen är chefsmyndighet för dem i administrativt hänseende (3 § andra stycket förordning [1990:1018] med instruktion för Kriminalvårdsverket). Detta innebär bl.a. att Kriminalvårdsstyrelsen ansvarar för nämndernas budget. I samband med omorganisationen inom kriminalvården är det naturligt att överväga hur Kriminalvårdsnämnden och övervakningsnämnderna skall vara organiserade i framtiden.

I Kriminalvårdskommitténs uppdrag ingår emellertid att se över ordningen för beslut och överprövning inom kriminalvården. I direktiven påpekar regeringen att överklagandesystemet inom kriminalvården är svåröverskådligt och präglas av bristande enhetlighet. Som besluts- och överprövningsinstanser förekommer för närvarande de lokala kriminalvårdsmyndigheterna, Kriminalvårdsstyrelsen, Kriminalvårdsnämnden, övervakningsnämnderna, de allmänna domstolarna, förvaltningsdomstolarna och regeringen.

Eftersom det ingår i Kriminalvårdskommitténs uppdrag att se över den verksamhet som Kriminalvårdsnämnden och övervakningsnämnderna bedriver anser regeringen inte att det finns anledning att göra någon ändring av deras organisatoriska ställning i avvaktan på Kriminalvårdskommitténs betänkande. Kriminalvårdsnämnden och övervakningsnämnderna skall därför tills vidare i administrativt hänseende tillhöra den nya myndigheten.

8 Vissa konsekvenser av den nya organisationen

8.1 Offentlighet och sekretess

Regeringens förslag: I sekretesslagen (1980:100) skall ändringar göras så att vad som sägs om Kriminalvårdsstyrelsen i stället skall gälla den nya myndigheten Kriminalvården.

Regeringens bedömning: I övrigt krävs inte några lagändringar med anledning av frågor om offentlighet och sekretess.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern (JK)* har påpekat att reglerna om sekretess mellan och inom myndigheter inte är okomplicerade, exempelvis frågan om vad som är olika verksamhetsgrenar inom en myndighet och om dessa är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra. *JK* anser att det är viktigt att hålla isär olika verksamheter inom en myndighet när flera myndigheter läggs ihop till en myndighet.

Socialstyrelsen anser att det bör framgå av den nya myndighetens instruktion vilka verksamhetsgrenar som skall finnas inom myndigheten.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Allmänna handlingar inom kriminalvården

Enligt tryckfrihetsförordningen (TF) är en handling allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen eller upprättad hos myndigheten. Handlingar som utväxlas mellan olika myndigheter blir således allmänna (2 kap. 3, 6 och 7 §§ TF). En handling som överlämnas från ett organ till ett annat organ inom samma myndighet anses inkommen eller upprättad bara om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra (2 kap. 8 § TF). För kriminalvårdens del i dag innebär detta att handlingar som överlämnas från en kriminalvårdsmyndighet till en annan blir allmänna.

Den föreslagna ombildningen till en myndighet innebär att de formella myndighetsgränserna försvinner och att all verksamhet sker inom en och samma myndighet. Enligt huvudregeln kommer därför handlingar som utväxlas mellan olika organ inom den nya myndigheten inte därigenom att bli allmänna. Det är bara om organen uppträder som självständiga gentemot varandra som handlingar blir allmänna vid ett sådant överlämnande. Närmare ledning för hur man i det särskilda fallet skall se på den frågan får hämtas i bestämmelser som gäller för de olika organens organisation, beslutsbefogenheter etc. (se prop. 1975/76:160 s. 151 f.). Enbart det förhållandet att man inom den nya myndigheten t.ex. kommer att placera häktade i häkten, långtidsdömda eller dömda för vissa typer av brott eller unga dömda i vissa anstalter torde inte medföra att häktena eller anstalterna anses uppträda självständigt i förhållande till varandra (jfr prop. 2003/04:152 s. 250). Huvuddelen av de handlingar som i dag utväxlas mellan olika myndigheter inom kriminalvården, t.ex. i samband med förflyttningar av intagna, torde dock vara allmänna redan när utväxlingen sker och blir inte allmänna på grund av att de överlämnas till en annan kriminalvårdsmyndighet. Omorganisationen torde därför inte ha någon större praktisk betydelse när det gäller vilka handlingar inom kriminalvården som är allmänna.

Sekretessfrågor

Inom kriminalvården gäller sekretess för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs (7 kap. 21 § sekretesslagen [1980:100], SekrL). Inom kriminalvården bedrivs även hälso- och sjukvårdsverksamhet. För denna verksamhet gäller hälso- och sjukvårdsekretess enligt 7 kap. 1–3 §§ SekrL.

Sekretess gäller som huvudregel både mot enskilda och mot andra myndigheter samt mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet, när de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (1 kap. 3 § första och andra styckena SekrL). I propositionen till sekretesslagen

gjorde Lagrådet vissa uttalanden i frågan hur en verksamhetsgren skall definieras (prop. 1979/80:2, Del A, s. 463 f.). Lagrådet konstaterade att begreppet i första hand avser en organisatoriskt avgränsad enhet inom en myndighet, men att organisationskriteriet inte torde vara avgörande. Verksamhetsgren synes enligt Lagrådet vara att likställa med varje verksamhet inom en myndighet, från vilken en sekretessbelagd uppgift enligt en tillämplig sekretessregel inte får lämnas ut utan prövning enligt sekretesslagen. En sådan prövning skall enligt Lagrådet alltså göras när fråga uppkommer om att lämna en sekretessbelagd uppgift till en enhet inom samma myndighet, som inte kan anses delta i den verksamhet där sekretessen gäller. Skulle en uppgift som är sekretessbelagd i en verksamhetsgren lämnas till en annan verksamhetsgren inom samma myndighet, blir sekretessen utanför den utlämnande verksamhetsgrenen beroende av om någon regel om primär eller sekundär sekretess är tillämplig i den mottagande verksamhetsgrenen. Föredraganden anslöt sig till Lagrådets uttalande (a.a. s. 494).

Uttalandena i propositionen skall ses mot bakgrund av att förslaget i propositionen inte uppställde något krav på att verksamhetsgrenarna skulle vara självständiga i förhållande till varandra för att en sekretessgräns skulle uppstå. Vid riksdagsbehandlingen av förslaget förordade dock konstitutionsutskottet att sekretess bara skulle gälla mellan olika verksamhetsgrenar när dessa var att betrakta som självständiga i förhållande till varandra. När detta skulle anses vara fallet fick bedömas med ledning av förarbetsuttalandena till 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen (KU 1979/80:37 s. 12 f). Riksdagen beslutade i enlighet med konstitutionsutskottets förslag (rskr. 179).

En utgångspunkt för bedömningen av om det inom en myndighet finns olika verksamhetsgrenar i sekretesslagens mening är således sekretessregleringens närmare utformning. Om olika delar av en myndighets verksamhet har att tillämpa olika sekretessbestämmelser får de anses utgöra olika verksamhetsgrenar i sekretesslagens mening, jfr t.ex. Skatteverkets fiskala del (9 kap. 1–3 §§ SekrL) i förhållande till dess brottsbekämpande del (5 kap. 1 § och 9 kap. 17 § SekrL). Först om så kan konstateras vara fallet finns det skäl att även ta ställning till om de olika verksamhetsgrenarna är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (jfr prop. 2003/04:152 s. 250 f.). För kriminalvårdens del gäller följande.

Den kriminalvårdsspecifika delen av verksamheten består av att verkställa utdömda påföljder, bedriva häktesverksamhet samt utföra transporter och personutredningar i brottmål. Inom hela denna verksamhet är den enda tillämpliga sekretessbestämmelsen 7 kap. 21 § SekrL. Denna bestämmelse gäller såväl för häktes-, anstalts- och frivårdsverksamheten som för Transporttjänsten och Kriminalvårdsnämnden samt övervakningsnämnder (Sekretesslagen. En kommentar, Regner m.fl., s. 7:96). Av detta kan slutsatsen dras att all sådan verksamhet är att betrakta som en och samma verksamhetsgren i sekretesslagens mening. När det gäller den hälso- och sjukvård som bedrivs inom kriminalvården omfattas uppgifter i en klients patientjournal av sjukvårdssekretess (7 kap. 1–3 §§ SekrL). Även denna verksamhet är att betrakta som en och samma verksamhetsgren i sekretesslagens mening. Eftersom den kriminalvårdsspecifika delen av

verksamheten och hälso- och sjukvården tillämpar helt skilda sekretessbestämmelser får de anses utgöra olika verksamhetsgrenar i sekretesslagens mening.

I dagens kriminalvårdsorganisation, som alltså består av många olika myndigheter, överlämnas den journal som följer med en klient när han eller hon flyttas inom kriminalvården till den mottagande myndigheten med stöd av den s.k. generalklausulen i 14 kap. 3 § första stycket SekrL. Enligt generalklausulen får en sekretessbelagd uppgift lämnas till en annan myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. För att klientens integritet skall respekteras i så stor utsträckning som möjligt framgår av Kriminalvårdsstyrelsens föreskrifter att endast personal som behöver tillgång till klientens journal för att kunna utföra sitt arbete inom verksamhetsstället skall ha rätt att ta del av den (6 § KVVFS 2004:17).

Även när det gäller uppgifter i en patientjournal finns det bestämmelser utöver sekretessbestämmelserna som skall beaktas vid handhavandet av uppgifterna. En patientjournal skall hanteras och förvaras så att obehöriga inte får tillgång till den (7 § patientjournalagen [1985:562] och 7 § KVVFS 2004:17). Precis som gäller för övriga uppgifter i en journal gäller för uppgifter i en patientjournal att endast personal som behöver tillgång till uppgifterna för att kunna utföra sitt arbete har rätt att ta del av dem. Patientjournalen förvaras i ett särskilt förseglat kuvert i klientens vanliga journal. Även patientjournalen följer med klienten när han eller hon förflyttas inom kriminalvården. När klienten kommer till ett häkte eller en anstalt överlämnas patientjournalen till sjukvårdsmottagningen som sedan förvarar den. Patientjournalen förvaras antingen under uppsikt eller inlåst i ett brandskyddat skåp (10 § KVVFS 2004:17).

Kriminalvården är i dag organiserad på ett sådant sätt att de olika verksamhetsgrenarna inom kriminalvården och hälso- och sjukvård anses vara självständiga i förhållande till varandra i sekretesslagens mening. Avsikten är att omorganisationen skall ske på ett sådant sätt att denna självständighet består. Om det finns skäl att uttryckligen reglera frågan om olika självständiga verksamhetsgrenar i den nya myndighetens instruktion, som *Socialstyrelsen* föreslagit, får övervägas i det fortsatta arbetet med omorganisationen.

Den föreslagna organisatoriska förändringen av kriminalvården innebär således att den sekretessgräns som i dag finns mellan de lokala myndigheterna samt mellan en lokal myndighet och Kriminalvårdsstyrelsen enligt 1 kap. 3 § SekrL försvinner. Inom den nya myndigheten kommer det inte att finnas några sekretessgränser inom den kriminalvårdsspecifika delen av verksamheten och inte heller inom den delen av verksamheten som avser hälso- och sjukvård. Däremot kommer det, på samma sätt som i dag, att föreligga sekretess mellan dessa olika verksamhetsgrenar. Att de sekretessgränser som i dag finns mellan de olika myndigheterna kommer att upphöra torde inte få någon avgörande praktisk betydelse eftersom personuppgifter redan i dag överlämnas mellan olika kriminalvårdsmyndigheter med stöd av generalklausulen i 14 kap. 3 § första stycket SekrL i de fall detta är nödvändigt. Det framgår dock av sistnämnda paragrafs andra stycke att generalklausulen inte är

tillämplig på hälso- och sjukvårdssekretessen. Detta har medfört att *Socialstyrelsen* har ifrågasatt om den i dag tillämpade ordningen att patientjournalen följer med klienten i ett förslutet kuvert när klienten förflyttas mellan olika sjukvårdsinrättningar inom kriminalvården är förenlig med sekretesslagens reglering (Ju2001/452/KRIM). Sammanslagningen av de olika kriminalvårdsmyndigheterna till en myndighet innebär emellertid att all hälso- och sjukvård som bedrivs inom kriminalvården kommer att anses tillhöra samma verksamhetsgren och att det därmed inte kommer att råda någon sekretess mellan den hälso- och sjukvård som bedrivs på t.ex. två olika anstalter. I den nya organisationen kommer det således inte att behöva råda någon tvekan om att den praktiserade ordningen med medföljande patientjournaler i förslutna kuvert är förenlig med sekretesslagen.

Sammanslagningen av kriminalvårdsmyndigheterna till en myndighet kommer att innebära att mindre lokala sekretessområden ersätts av två större sekretessområden när det gäller uppgifter om klienter och andra enskilda, t.ex. anhöriga. Inom dessa sekretessområden kommer många anställda att verka. Som tidigare nämnts gäller dock både för den kriminalvårdsspecifika delen av verksamheten och den delen av verksamheten som avser hälso- och sjukvård en reglering som innebär att endast personal som behöver tillgång till personuppgifter för att kunna utföra sitt arbete har rätt att ta del av uppgifterna. Med hänsyn till detta anser regeringen att den enskilde kommer att ha ett tillfredställande integritetsskydd även i den nya organisationen.

Sammanfattningsvis finner regeringen att de enda ändringar som behöver göras med anledning av frågor om offentlighet och sekretess i samband med ombildningen av kriminalvårdsorganisationen till en myndighet är följande. I 7 kap. 21 § första stycket andra meningen SekrL anges att sekretessen inte gäller "beslut av Kriminalvårdsstyrelsen eller någon av kriminalvårdens nämnder och inte heller annat beslut i ett kriminalvårdsärende enligt brottsbalken eller lagstiftningen om kriminalvård i anstalt". Myndighetsnamnet "Kriminalvårdsstyrelsen" bör bytas ut mot "Kriminalvården" och "kriminalvårdens nämnder" bör i förtydligande syfte ersättas med "Kriminalvårdsnämnden och en övervakningsnämnd". Slutligen bör den resterande delen av nämnda mening utgå eftersom de där åsyftade besluten, vilka i dag fattas av de lokala kriminalvårdsmyndigheterna, efter omorganisationen kommer att fattas av den nya myndigheten Kriminalvården.

8.2 Vissa överklagandefrågor

8.2.1 Konsekvenser av den nya organisationen

I kriminalvårdslagstiftningen finns ett antal bestämmelser om att beslut fattade av de lokala kriminalvårdsmyndigheterna kan överprövas av Kriminalvårdsstyrelsen. Detta gäller exempelvis majoriteten av de beslut som rör enskilda intagna i anstalt eller häkte, beslut som avser en ansökan om att få avtjäna ett fängelsestraff med intensivövervakning med elektronisk kontroll, beslut om anställning samt vissa s.k. normbeslut. Dessa bestämmelser bygger på förutsättningen att Kriminal-

vårdsstyrelsen i förvaltningsrättsligt hänseende är överordnad de lokala myndigheterna. I den nya organisationen kommer det inte att finnas olika myndighetsnivåer och huvudkontoret kommer inte, förvaltningsrättsligt sett, att ha en överordnad funktion. Detta innebär att förutsättningarna för överprövning av beslut inom kriminalvårdsorganisationen försvinner. Det måste därför särskilt övervägas hur beslut av detta slag skall hanteras i den nya myndigheten.

Det finns även andra beslut som fattas av de lokala myndigheterna, men som inte överklagas till Kriminalvårdsstyrelsen och därför inte berörs av omorganisationen. Detta gäller främst bestämmelser med anknytning till frivårdens verksamhet. Besluten i fråga överklagas till övervakningsnämnderna eller Kriminalvårdsnämnden.

Det ingår i Kriminalvårdskommitténs uppdrag att se över reglerna för överklagande inom kriminalvården. I det följande redogör regeringen därför endast för hur överklagandefrågor som direkt hänger samman med omorganisationen skall hanteras i den nya myndighetsorganisationen.

8.2.2 Beslut som rör enskilda intagna i häkte och anstalt m.fl.

Regeringens förslag: Ett beslut som rör en enskild skall inte få överklagas innan det har omprövats av den nya myndigheten.

Promemorians förslag: Kriminalvårdsstyrelsen diskuterar frågan i promemorian, men föreslår att det inte skall införas ett system med obligatorisk omprövning av beslut som rör enskilda innan de överklagas till domstol. Under lagstiftningsarbetet har därför berörda myndigheter getts möjlighet att lämna synpunkter på det föreslagna omprövningsförfarandet.

Remissinstanserna: *Hovrätten för Övre Norrland, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Östergötlands län, Kammarrätten i Jönköping* och *Domstolverket (DV)* har påpekat att avskaffandet av överprövningsförfarandet inom kriminalvården kommer att medföra en avsevärd ökning av måltillströmningen till de allmänna förvaltningsdomstolarna. *Länsrätten i Stockholms län* har vidare anfört att om inte några extra resurser tillförs länsrätterna är det av stor vikt att möjligheterna att överklaga inskränks väsentligt i samband med organisationsförändringen. *Kammarrätten i Jönköping* påpekar att avskaffandet av överprövningsförfarandet även kommer att medföra att kvaliteten på de beslut som överklagas kommer att bli sämre än i dag. *DV* har föreslagit att den nya myndigheten skall ges rätt att ändra sina egna beslut genom ett utsträckt omprövningsförfarande. En sådan ordning skulle enligt *DV:s* uppfattning förväntas minska antalet överklagade beslut samt höja kvaliteten på de ärenden som kommer att överprövas av domstol. *Justitiekanslern (JK)* har med anledning av den befarade ökade måltillströmningen till domstolarna påpekat att arbetssituationen vid domstolarna i landet är ansträngd och att detta faktiskt har, eller i varje fall kan ha, negativa konsekvenser bl.a. ur rättssäkerhetssynpunkt. *Kriminalvårdsstyrelsen* har under lagstiftningsarbetet anfört att styrelsen inte har något att invända mot det föreslagna omprövningsförfarandet.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande bestämmelser

Beslut som rör enskilda intagna i anstalt och häkte skall som huvudregel fattas av Kriminalvårdsstyrelsen (58 § lagen [1974:203] om kriminalvård i anstalt, KvaL och 18 § lagen [1976:371] om behandlingen av häktade och anhållna m.fl., behandlingslagen). Kriminalvårdsstyrelsen har emellertid – med några få undantag – delegerat beslutsbefogenheten till de lokala kriminalvårdsmyndigheterna (19 § KvaF och 20 § behandlingslagen, jfr med 16 § andra stycket behandlingsförordningen). I så gott som samtliga fall är det därför de lokala myndigheterna som meddelar beslut i frågor som rör intagna. Kriminalvårdsstyrelsen har dock möjlighet att ändra ett beslut som meddelats av en lokal myndighet (61 § KvaL och 20 § andra stycket behandlingslagen). Vidare kan den som beslutet angår begära Kriminalvårdsstyrelsens prövning av ett beslut fattat av en lokal myndighet om det gått honom eller henne emot (61 § KvaL och 20 § andra stycket behandlingslagen). Bestämmelsen reglerar det förvaltningsrättsliga institutet överprövning, som kan beskrivas som möjligheten att begära prövning av en statlig myndighets beslut hos den närmast överordnade myndigheten. Bestämmelsen bygger således på förutsättningen att Kriminalvårdsstyrelsen i förvaltningsrättsligt hänseende är överordnad de lokala myndigheterna. Kriminalvårdsstyrelsens beslut överklagas, som huvudregel, till allmän förvaltningsdomstol (59 § KvaL och 19 § behandlingslagen).

För den som dömts till fängelse och ansöker om att få avtjäna detta med intensivövervakning med elektronisk kontroll gäller motsvarande regler (9 § lagen [1994:451] om intensivövervakning med elektronisk kontroll). Detsamma gäller beslut om senareläggning av villkorlig frigivning (26 kap. 9 § och 38 kap. 14 § brottsbalken) samt beslut enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid, lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen) och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

I den nya organisationen kommer det inte att finnas några myndighetsnivåer inom kriminalvården och huvudkontoret kommer inte, förvaltningsrättsligt sett, att ha en överordnad funktion. Detta innebär att förutsättningarna för överprövning av beslut som rör enskilda försvinner. Om frågan inte regleras på annat sätt kommer därför sådana beslut att överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol.

Ett system med omprövning inom den nya myndigheten

Frågan hur ett överklagande av ett beslut som rör en enskild skall hanteras måste således särskilt övervägas i samband med omorganisationen.

Kriminalvårdsstyrelsen har i sin promemoria diskuterat frågan. Kriminalvårdsstyrelsen föreslår att sådana beslut skall överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol. Kriminalvårdsstyrelsen gör bedömningen att det inte finns behov av någon omprövning inom

myndigheten i större utsträckning än det redan enligt dagens förvaltningsrättsliga lagstiftning finns möjlighet till. Enligt 26–28 §§ förvaltningslagen (1986:223) kan en myndighet i vissa särskilda fall ändra eller rätta beslut som innehåller en uppenbar oriktighet. Kriminalvårdsstyrelsen påpekar att den omprövning som i dag görs av styrelsen sällan leder till att besluten ändras och att det även är sällan som besluten ändras av de allmänna förvaltningsdomstolarna. Besluten som är fattade av de lokala myndigheterna håller därför enligt Kriminalvårdsstyrelsen god materiell standard. Kriminalvårdsstyrelsen har även anfört att den nya organisationen torde leda till en generell kompetenshöjning i fråga om det operativa beslutsfattandet. Myndighetens tillsynsverksamhet, bl.a. i fråga om tillämpningen av de rättsregler som berör de intagna, kan också leda till ett mer enhetligt och därmed rättssäkert beslutsfattande.

Samtliga remissinstanser inom domstolsväsendet och även *JK* har påpekat att Kriminalvårdsstyrelsens förslag kommer att leda till en kraftigt ökad måltillströmning till de allmänna förvaltningsdomstolarna. För att motverka detta föreslår *DV* ett system med omprövning inom kriminalvården innan ärendena överklagas till domstol.

Ett alternativ kan alltså vara att den nya myndigheten åläggs att ompröva beslut som rör enskilda, innan ärendet kan överklagas till domstol. Omprövningsförfaranden finns vid flera myndigheter och verksamheter, exempelvis inom Skatteverket, Försäkringskassan och inom arbetslöshetskassornas verksamhet (se taxeringslagen [1990:324], lagen om allmän försäkring [1962:381] och lagen [1997:238] om arbetslöshetsförsäkring). Reglerna om omprövning har införts i syfte att förskjuta tyngdpunkten i processen nedåt i instansordningen.

Ett system med obligatorisk omprövning inom den nya myndigheten skulle innebära att ett system som i allt väsentligt liknar dagens, dvs. med två prövningar inom kriminalvården, införs. Dagens system har visat sig fungera väl. Kriminalvårdsstyrelsen redogör i promemorian för att det under åren 2000–2003 inkom i genomsnitt 3 400 överprövningsärenden till Kriminalvårdsstyrelsen per år. Av dessa överklagades årligen i genomsnitt cirka 500 vidare till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Detta innebär således att cirka 85 procent av ärendena inte överklagas vidare till domstol sedan Kriminalvårdsstyrelsen överprövat ärendet. Nämda statistik visar således att den överprövning som Kriminalvårdsstyrelsen gör fyller en funktion som spärr och medför att endast en mindre del av ärendena överklagas till domstol. Ett system med obligatorisk omprövning av den nya myndigheten innan ett ärende får överklagas torde leda till motsvarande effekt.

Det faktum att en så stor andel som 85 procent av ärendena inte överklagas vidare från Kriminalvårdsstyrelsen talar för att det ur de enskildas utgångspunkt är tillräckligt med den överprövning av ärendena som Kriminalvårdsstyrelsen gör. För de enskilda innebär en omprövning av den nya myndigheten att ärendet blir snabbare avgjort än om det överklagas direkt till länsrätt. Dessutom får den enskilde möjlighet till ytterligare en prövning av sin sak, jämfört med vid ett direkt överklagande till domstol. Den ökade individualiseringen som kommer till uttryck i direktiven till den nya kriminalvårdslagen kan komma att leda till att fler beslut fattas som riktar sig till enskilda personer. Ett

system med omprövning fyller därför en viktig funktion även inom den framtida kriminalvårdslagstiftningen.

De senaste åren har statsmakterna i olika sammanhang gett uttryck för ståndpunkten att domstolarna skall koncentrera sin verksamhet till sådana frågor som verkligen kräver domstolsprövning. Målsättningen för domstolarnas verksamhet är att mål och ärenden skall avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt och att handläggningen skall vara korrekt, snabb, och genomföras utan onödiga resursinsatser. De allmänna förvaltningsdomstolarna är inte specialiserade till sin funktion, utan har till uppgift att göra en mer allmän juridisk bedömning och i första hand överpröva, inte ompröva, underinstansernas beslut. Beslut som rör de enskilda intagna är ofta inte av komplicerad juridisk karaktär, utan handlar vanligtvis om kriminalvårdsspecifika frågor. Dessa förhållanden har kriminalvården – i sin egenskap av myndighet med ansvar för verksamheten – bättre kunskap om än vad domstolarna i allmänhet har. Precis som Kriminalvårdsstyrelsen påpekat i sin promemoria synes beslut fattade av såväl de lokala myndigheterna som Kriminalvårdsstyrelsen hålla hög kvalitet, vilket den låga ändringsfrekvensen också talar för. Omorganisationen torde dessutom leda till att kompetensen utvecklas inom myndigheten.

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att kriminalvården är väl lämpad att avgöra ärenden som rör enskilda intagna. Den överprövning som Kriminalvårdsstyrelsen för närvarande gör leder inte bara till att endast en liten del av ärendena överklagas till länsrätt, den medför också att de mål som kommer dit är bättre utredda och att domstolarna därmed får ett mer kvalificerat beslutsunderlag. Det senare är något som både *DV* och *Länsrätten i Jönköpings län* har påpekat. Sammanfattningsvis torde ärendena handläggas snabbare och mer effektivt om den nya myndigheten gör en omprövning av dem innan de kan överklagas till domstol. Detta leder till att förvaltningsdomstolarnas resurser i stället kan koncentreras till svårare mål där inslaget av rättsliga överväganden är större.

En ordning med en omprövning inom kriminalvården kräver naturligtvis att den nya myndigheten avsätter resurser till personal som handlägger omprövningsärendena. När det gäller resursfrågan måste man emellertid beakta att myndigheten inträder som klagandens motpart i domstolen vid ett överklagande till domstol (7 a § förvaltningsprocesslagen [1971:291]). Att uppträda som motpart i en process torde vara minst lika resurskrävande som att handlägga ett omprövningsärende inom myndigheten.

Mot bakgrund av detta anser regeringen att det bör införas ett system som innebär att den nya myndigheten är skyldig att ompröva ett beslut som rör en enskild innan ärendet kan överklagas till domstol. Ett sådant system, som i stort motsvarar det som gäller i dag, torde leda till att ärendena avgörs på ett snabbare och effektivare sätt eftersom kriminalvården med sin sakkunskap i många fall har bättre förutsättningar att avgöra ärenden som rör kriminalvårdsfrågor. Domstolarna å andra sidan kan koncentrera sin verksamhet på att avgöra ärenden som kräver juridiska överväganden. Detta innebär ett bättre resursutnyttjande för både kriminalvården och domstolarna och är därför en vinst för hela rättskedjan.

Den föreslagna omprövningen bör endast göras när den enskilde begär det. Den omständigheten att det i den nya organisationen inte kommer att finnas en myndighet som är överordnad andra myndigheter innebär att den möjlighet som Kriminalvårdsstyrelsen i dag har att på eget initiativ ändra ett beslut som en lokal myndighet har fattat kommer att försvinna. Däremot finns möjlighet för den nya myndigheten att enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer ändra ett beslut under vissa omständigheter, exempelvis om beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller om ändring krävs av säkerhetsskäl eller om beslutet kommit till stånd genom vilseledande. I detta sammanhang är det även viktigt att Kriminalvården ser till att de personer som fattar besluten har den kompetens som krävs för detta. De behöver exempelvis vägledning, utbildning och att det finns tillräckligt detaljerade föreskrifter. Det är också av stor vikt att tillsynssystemet förstärks.

8.2.3 Utformningen av omprövningsförfarandet

Regeringens förslag: En begäran om omprövning kan göras av den beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel. Om den enskilde överklagar beslutet innan det har omprövats, skall överklagandet anses som en begäran om omprövning. Den nya myndigheten skall avvisa en begäran om omprövning om den kommit in för sent.

Promemorians förslag: Frågan behandlas inte. Under lagstiftningsarbetet har därför berörda myndigheter getts möjlighet att lämna synpunkter på det föreslagna omprövningsförfarandet.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har kommenterat frågan. *Kriminalvårdsstyrelsen* har under lagstiftningsarbetet anfört att styrelsen inte har något att invända mot det föreslagna omprövningsförfarandet.

Skälen för regeringens förslag

Kriminalvården skall vara skyldig att ompröva ett beslut som den meddelat om det begärs av den enskilde och denne berörs av beslutet. Ytterligare en förutsättning är att beslutet gått den enskilde emot.

Den nya myndigheten skall göra en fullständig omprövning av det tidigare meddelade beslutet i de hänseenden som den enskilde angett i sin begäran. För att det skall bli en fullständig och meningsfull omprövning skall omprövningen göras av en annan enhet inom myndigheten. I vissa särskilda fall, t.ex. beslut som tidigare fattades av Kriminalvårdsstyrelsen som första instans, kan det vara tillräckligt att beslutet omprövas av en annan tjänsteman på samma enhet. Hur omprövningsförfarandet skall vara utformat kräver emellertid noggranna överväganden. Denna reglering är dock av den karaktär att den inte bör göras i lag, utan i författningar på lägre nivå.

Den enskilde kan alltså inte överklaga ett beslut som inte blivit föremål för omprövning till allmän förvaltningsdomstol. Om han eller hon ändå gör det skall överklagandet anses som en begäran om omprövning. Det är

således endast omprövningsbeslutet, inte grundbeslutet, som kan överklagas till domstol. Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel. En annan sak är att Kriminalvården enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan ändra ett gynnande beslut till den enskildes nackdel under vissa omständigheter.

En begäran om omprövning skall vara skriftlig och ha inkommit till Kriminalvården inom tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet. I begäran om omprövning skall den enskilde ange vilket beslut som avses och den ändring i beslutet som han eller hon begär. Kriminalvården skall pröva om skrivelsen med begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen har kommit in för sent skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten lämnat den enskilde felaktig underrättelse om hur man begär omprövning.

8.2.4 Behörig domstol

Regeringens förslag: Kriminalvårdens beslut överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den enskilde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades. Beslut som skall avgöras av en övervakningsnämnd skall prövas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den anstalt eller det frivårdskontor där den dömde är inskriven är beläget.

Promemorians förslag: Denna fråga behandlas inte. Under lagstiftningsarbetet har därför berörda myndigheter getts möjlighet att lämna synpunkter på den föreslagna regleringen av behörig domstol.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Östergötlands län, Kammarrätten i Jönköping och Domstolsverket (DV)* har påpekat att det är oklart om de överklagade målen kommer att spridas bland landets alla länsrätter eller koncentreras till Länsrätten i Östergötlands län. De förordar samtliga en ordning som innebär att målen även i framtiden så långt som möjligt sprids över landets länsrätter. *DV* och *Länsrätten i Östergötlands län* rekommenderar därför att en särskild forumregel införs. *Kriminalvårdsstyrelsen* har under lagstiftningsarbetet anfört att forumbestämmelserna bör utformas på så sätt att antalet länsrätter som skall handlägga kriminalvårdsmål begränsas. Detta skulle innebära en specialisering hos dessa domstolar vilket i sin tur skulle leda till att målen skulle avgöras på ett snabbare och mer effektivt sätt.

Skälen för regeringens förslag

Gällande ordning

Enligt 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall som huvudregel ett beslut överklagas till den länsrätt inom vars domkrets ärendet först prövades. I dagens kriminalvårdsorganisation fattas beslut som regel av den lokala kriminalvårdsmyndighet där den dömde för tillfället befinner sig. En

intagen anses befinna sig vid den anstalt eller häkte där han eller hon är inskriven. Beslut som ligger inom frivårdens område, t.ex. en ansökan om att få avtjäna ett fängelsestraff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll, fattas som huvudregel av den lokala kriminalvårdsmyndighet inom vars område den dömda är bosatt. Om den dömda sedan överklagar Kriminalvårdsstyrelsens beslut är alltså den länsrätt behörig, inom vars domkrets anstalten, häktet eller frivårds-kontoret är beläget, där den dömda var inskriven när beslutet fattades. Att in- och utskrivning av klienten skall antecknas framgår av Kriminalvårdsstyrelsens föreskrifter. Anteckning om in- och utskrivning, liksom uppgift om alla beslut som har fattats, viktiga händelser, väsentliga uppgifter om vidtagna eller planerade åtgärder om klienten samt omständigheter i övrigt som är av betydelse för vistelsen i häktet eller verkställigheten av påföljden skall antecknas i klientens journal (20 § KVVFS 2004:17).

Konsekvenser av en omorganisation

En omorganisation till en myndighet innebär att beslutskompetensen kommer att gälla den nya myndigheten som helhet. Omorganisationen medför också att ärendehandläggningen inom kriminalvården inte kommer att ha några formella geografiska begränsningar. Eftersom det ankommer på den nya myndigheten att besluta om sin inre organisation är det osäkert var besluten kommer att handläggas rent geografiskt. Det är vidare upp till den nya myndigheten att utnyttja kapaciteten i organisationen på lämpligt sätt, vilket kan komma att innebära att viss ärendehantering koncentreras till vissa orter eller att ärenden i en viss region sprids ut över landet. Organisationen av ärendehanteringens kan också komma att förändras över tiden. Om denna ordning innebär att alla överklaganden kommer att koncentreras till Länsrätten i Östergötlands län – med hänsyn till att den nya myndigheten kommer att ha sitt säte i Norrköping – eller om de kommer att spridas till landets länsrätter är, som flera remissinstanser påpekat, oklart. Bestämmelsen i 14 § andra stycket lagen om allmänna förvaltningsdomstolar har tolkats så att det är den beslutade ”arbetsenhetens” placering som är avgörande för forumfrågan. Regeringsrätten har å andra sidan, i ett avgörande om arbetslöshetskassor med lokal administration, funnit att bestämmelsen skall tolkas så att beslutet skall överklagas till den länsrätt där arbetslöshetskassans styrelse har sitt säte, och alltså inte till den domstol i vars domkrets det lokalkontor som fattat beslutet är beläget (RÅ 1997 ref. 13).

Denna osäkerhet är inte tillfredsställande och det finns, när det gäller kriminalvårdsmålen, praktiska nackdelar med båda tolkningarna. Om bestämmelsen skall tolkas så att det är ”arbetsenhetens” placering som är avgörande för forumfrågan, innebär detta att måltillströmningen till landets länsrätter kan komma att variera mycket beroende på hur kriminalvården väljer att organisera sin verksamhet. Domstolarna får på detta sätt begränsade möjligheter att förutse sin arbetssituation. En tolkning av bestämmelsen som innebär att alla ärenden skall handläggas hos den domstol där den nya myndigheten har sitt säte medför än större praktiska svårigheter. Regeringen delar remissinstanser inom

domstolsväsendets åsikt, att det är viktigt att kriminalvårdsmålen sprids över flertalet länsrätter i landet. Det viktigaste är emellertid att undanröja osäkerheten i forumfrågan. Regeringen anser därför, som *DV* och *Länsrätten i Östergötlands län* rekommenderat, att det bör införas en särskild forumregel för kriminalvårdsmålen.

Utgångspunkter för en forumbestämmelse för kriminalvårdsmålen

Trots *Kriminalvårdsstyrelsens* invändningar är det regeringens uppfattning att utgångspunkten för en forumbestämmelse för kriminalvårdsmålen bör vara att målen så långt som möjligt sprids över landets samtliga länsrätter. Måltillströmningen bör alltså vara så jämn och i så stor utsträckning som möjligt förutsägbar för länsrätterna. Tillströmningen bör inte påverkas av hur den nya myndigheten väljer att organisera sin verksamhet. Vidare bör reglerna om behörig domstol vara enkla och enhetliga och, så långt det är möjligt och lämpligt, leda till att målen handläggs av den länsrätt som är geografiskt närmast den enskilde som ärendet berör.

Det finns i och för sig ett egenvärde i att reglerna om behörig domstol överensstämmer med den särreglering som införts på andra områden. I samband med omorganisationen till en myndighet inom försäkringskassornas verksamhet infördes en forumbestämmelse som grundar sig på klagandens hemortskommun. Detsamma gäller som huvudregel för fysiska personer inom skatteförvaltningen. Med hemortskommun avses där personen i fråga var folkbokförd den 1 november året innan beslutet fattades. En sådan reglering står i överensstämmelse med vad som gäller enligt rättegångsbalkens bestämmelser om ett stort antal måltyper i allmän domstol.

Som påpekades i förarbetena till omorganisation av försäkringskassornas verksamhet är den enskilde i de flesta socialförsäkringsärenden bosatt i Sverige (prop. 2003/04:152 s. 246). Före omorganisationen handlades ärendena av en försäkringskassa i närheten av bostadsorten och överklagades därefter till den länsrätt som var geografiskt närmast. Regeringen ansåg därför att den enskildes hemortskommun även i fortsättningen i realiteten borde vara styrande. I de fåtal fall som gäller personer som inte är bosatta i Sverige, valdes en lösning som innebär att den länsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades är behörig. Inom skatteförvaltningen gäller motsvarande, dvs. att flertalet av de som är berörda av Skatteverkets beslut har en svensk hemortskommun.

När det gäller personer intagna i häkte och anstalt är situationen emellertid något annorlunda än för dem som omfattas av socialförsäkrings- och skattesystemet. En ansenlig andel av de intagna i häkte och anstalt har inte någon hemortskommun i Sverige. Detta gäller speciellt intagna i häkte. Det skulle därför krävas en särlösning för alla dessa personer. En forumbestämmelse inom kriminalvården som utgår från den enskildes hemortskommun skulle därför leda till att systemet inte blir enkelt och enhetligt.

När det gäller de intagna som är bosatta i Sverige torde det inte vara ovanligt att han eller hon den 1 november föregående år var folkbokförd på en annan ort än där anstalten eller häktet är beläget. Intagna förflyttas

dessutom mellan olika platser i landet, exempelvis från häkte till anstalt eller mellan olika anstalter, vilket ytterligare bidrar till diskrepans mellan folkbokföringsorten och den faktiska vistelseorten. Det skulle därför krävas en inte obetydlig efterforskningsåtgärd för att ta reda på var den intagne var folkbokförd den 1 november föregående år, vilket inte heller bidrar till enkelhet i systemet.

En ordning som grundar sig på hemortskommun överensstämmer dessutom inte med dagens ordning. Nuvarande ordning innebär, som ovan beskrivits, att beslutet fattas av den lokala myndighet inom vars område den dömda befinner sig, dvs. där anstalten, häktet eller frivårdskontoret där den dömda är inskriven är beläget. Detta leder till att ärendet överklagas till den länsrätt som är geografiskt närmast det ställe där den dömda befinner sig.

Forumbestämmelsens utformning

Mot bakgrund av ovanstående anser regeringen att det är mindre lämpligt att den dömdes hemortskommun är styrande för valet av behörig domstol. I stället bör en lösning som i princip överensstämmer med dagens ordning väljas. På så sätt kan samma forumregel gälla för i princip samtliga kriminalvårdsklienter, vilket bidrar till enkelhet och enhetlighet. En sådan lösning medför också en jämn och förutsägbar måltillströmning till länsrätterna och att geografisk närhet uppnås. Behörig länsrätt för kriminalvårdsmålen bör därför som huvudregel vara den länsrätt inom vars domkrets den anstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget, där den intagne var inskriven när det första beslutet i ärendet meddelades. Vissa beslut enligt lagen om rättspsykiatrisk vård gäller anhållna och för dessa bör polisarrestens placering vara avgörande.

De materiella beslut som är aktuella att överklaga till allmän förvaltningsdomstol enligt brottsbalken avser senareläggning av villkorlig frigivning. Dessa beslut gäller i samtliga fall personer som är intagna i anstalt. Det är därför, såvitt avser brottsbalken, tillräckligt med en forumbestämmelse som grundar sig på anstaltens placering. Beslut enligt lagen om beräkning av strafftid gäller inte endast intagna i anstalt. Exempelvis kan beslut om föreläggande, förpassning och uppskov (10 och 12 §§) överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Den som besluten gäller är i ett sådant fall inskriven vid ett frivårdskontor. Det förekommer även beslut som avser personer intagna i häkte, t.ex. beslut om strafftid (20 §). Forumbestämmelsen enligt lagen om beräkning av strafftid bör därför vara utformad så att var kriminalvårdsanstalten, häktet eller frivårdskontoret är beläget är avgörande.

När det gäller beslut enligt den nordiska verkställighetslagen gäller följande. Beslut om att någon som befinner sig i Sverige skall verkställa straffet i ett annat nordiskt land fattas av lokal kriminalvårdsmyndighet i Sverige. Den beslutet rör är inskriven vid antingen en anstalt, ett häkte eller ett frivårdskontor. Den forumbestämmelse som föreslagits för lagen om beräkning av strafftid är därför lämplig i dessa fall. När det gäller beslut om att personer som är dömda i ett annat nordiskt land skall verkställa ett fängelsestraff eller genomgå övervakning i Sverige är det Kriminalvårdsstyrelsen som meddelar beslut i ärendet. Dessa personer

befinner sig ofta i ett annat nordiskt land och är alltså inte inskrivna någonstans inom svensk kriminalvård. I dessa fall måste därför en annan lösning väljas. För att det inte skall råda någon tveksamhet om vilken domstol som är behörig bör en särskild länsrätt pekats ut. Detta bör emellertid ske i förordningsform.

Beslut enligt KvaL rör till största delen personer som är inskrivna i kriminalvårdsanstalt. Vissa beslut, exempelvis beslut om anstaltsplacering gäller emellertid personer som inte är inskrivna i anstalt, utan inskrivna vid ett häkte eller ett frivårdskontor. Samma lösning som föreslagits beträffande lagen om beräkning av strafftid bör därför gälla för beslut enligt KvaL.

Beslut enligt lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll avser till övervägande del personer som är inskrivna vid ett frivårdskontor. Det kan emellertid även förekomma att en person som är inskriven vid en anstalt eller ett häkte ansöker om att få avtjäna ett fängelsestraff genom intensivövervakning. Samma lösning som föreslagits när det gäller lagen om beräkning av strafftid, KvaL och som huvudregel enligt den nordiska verkställighetslagen, bör därför gälla för beslut enligt denna lag.

Beslut enligt behandlingslagen gäller främst personer som är inskrivna i häkte. Men lagen kan även tillämpas på personer som inte är inskrivna i häkte, jämför 25 §. Forumbestämmelsen bör därför utformas så att häktets eller, i förekommande fall kriminalvårdsanstaltens, placering är avgörande för vilken länsrätt som är behörig.

Enligt lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården får personuppgifter behandlas när det gäller den som är föremål för personutredning, den som är häktad eller dömd till fängelse, skyddstillsyn eller villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst, den som är ålagd fängelse som förvandlingsstraff för böter eller vite, den som på grund av utländsk dom skall verkställa en påföljd i Sverige, den som på annan grund är intagen i häkte eller anstalt och den som annars transporteras av kriminalvårdens Transporttjänst. En majoritet av de klagoberättigade torde vara inskrivna vid en anstalt, ett häkte eller ett frivårdskontor. Det torde dock finnas fall när någon som inte är inskriven vid en anstalt, ett häkte eller ett frivårdskontor har rätt att överklaga ett beslut enligt denna lag. Det är därför inte möjligt med en forumbestämmelse som endast grundar sig på inskrivning vid en anstalt, ett häkte eller frivårdskontor. För beslut enligt denna lag bör därför samma regler gälla som föreslås för beslut enligt den nordiska verkställighetslagen.

Det kan finnas fall när en person är inskriven vid två ställen samtidigt. Så kan t.ex. vara fallet när frigivningsförberedelserna påbörjas för en intagen i anstalt. Den dömden blir då inskriven vid ett frivårdskontor redan under anstaltstiden och är således inskriven vid en anstalt och ett frivårdskontor samtidigt. Detsamma kan gälla för en häktad person som det skall utföras en personutredning på. I samband med att personutredningen utförs blir den häktade även inskriven vid ett frivårdskontor. Detta torde dock inte leda till några problem i praktiken eftersom det avgörande för forumfrågan är om det överklagade beslutet härrör från anstalten, häktet eller frivårdskontoret.

För att säkerställa att domstolen kan pröva sin behörighet kan det i vissa fall, exempelvis när kriminalvårdsklienten flyttas mellan olika anstalter, vara nödvändigt att kriminalvården i samband med att beslutet överlämnas till länsrätten skickar med en särskild underrättelse om var personen i fråga var inskriven när beslutet fattades. Denna fråga bör dock regleras i författningar på lägre nivå, liksom frågor om förfarandet kring inskrivning av kriminalvårdsklienterna.

Särskilt om behörig övervakningsnämnd

I 37 kap. 7 § brottsbalken, 21 § passlagen (1978:302) och i 18 och 18 a §§ lagen om intensivövervakning med elektronisk kontroll finns bestämmelser om att beslut fattade av en lokal kriminalvårdsmyndighet kan överklagas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den lokala myndigheten är verksam. Då de lokala myndigheterna avvecklas måste behörig övervakningsnämnd pekas ut på annat sätt. Avgörande för vilken övervakningsnämnd som skall handlägga ärendena bör i stället vara där ifrågavarande frivårdskontor eller kriminalvårdsanstalt är belägen. På detta vis sker inte någon förändring jämfört med vad som gäller i dag.

8.2.5 Normbeslut

Regeringens förslag: Möjligheten att överklaga beslut som inte rör enskilda, s.k. normbeslut, inom kriminalvården avskaffas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har kommenterat frågan.

Skälen för regeringens förslag

Som framgått av avsnitt 8.2.2 överklagas beslut som rör enskilda intagna, eller som det är uttryckt i 59 § KvaL och 19 § behandlingslagen ”beslut i särskilda fall” hos allmän förvaltningsdomstol. Av samma paragrafer framgår att ”andra beslut” enligt lagarna överklagas hos regeringen. Med ”andra beslut” avses alltså beslut som inte rör enskilda intagna, utan som har generell tillämpbarhet och som vanligtvis avser förhållandena i anstalt eller häkte. Som exempel kan nämnas Kriminalvårdsstyrelsens föreskrifter, t.ex. anstaltsföreskrifterna och häktesföreskrifterna samt en anstalts ordningsregler. Dessa beslut benämns normbeslut. Kriminalvårdsstyrelsen har enligt 43§ KvaF och 20 § förordningen om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. rätt att meddela dylika föreskrifter efter bemyndigande från regeringen. Kriminalvårdsstyrelsen har enligt 43 § KvaF i sin tur bemyndigat lokala myndigheter att meddela närmare föreskrifter inom ramen för de föreskrifter som Kriminalvårdsstyrelsen beslutar.

Det karakteristiska för normbeslut är att de riktar sig till en obestämd krets personer. Det råder en viss oklarhet om rätten att överklaga

normbeslut. Ett beslut får överklagas av den det angår om det har gått honom eller henne emot. Att ett beslut inte riktar sig direkt till någon bestämd person är i och för sig inte ett hinder för klagorätt. En förutsättning är dock att det finns en klagoberättigad intressent. Praxis i frågan om vem som har rätt att överklaga normbeslut har utvecklats något olika inom skilda områden och i litteraturen är uppfattningarna delade om vem som har rätt att överklaga. Praxis från regeringens verksamhet som överprövningsinstans visar att regeringen allt oftare avvisar överklaganden i normgivningsärenden på den grunden att förutsättningarna för prövning i sak inte är uppfyllda, se s. 256, Från verksamhetsförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:3).

Det är ovanligt att normbeslut överklagas. När det gäller kriminalvårdens verksamhet har endast ett par beslut överklagats till regeringen under de senaste fem åren. Möjligheten att överklaga sådana beslut till regeringen fyller således inte längre någon funktion. Om de intagna har klagomål på hur verksamheten bedrivs kan de, vilket de också gör i stor utsträckning, klaga hos Riksdagens ombudsmän (JO). Det finns också en strävan att befria regeringen från prövning av sådana överklaganden i förvaltningsärenden som inte kräver ett ställningstagande av regeringen som politiskt organ. Frågorna i de aktuella besluten är inte av sådan karaktär. Enligt regeringens mening finns det inte något egentligt behov av en överprövning av normbesluten. Härtill kommer att det är oklart om besluten kan överklagas och i så fall av vem. Mot bakgrund av ovanstående anser regeringen att normbesluten inom kriminalvården inte bör kunna överklagas. Bestämmelsen i KvaL och behandlingslagen om att beslut i andra fall får överklagas till regeringen skall därför utgå.

8.2.6 Vissa frågor med anknytning till rikets säkerhet

Regeringens bedömning: Beslut i ärenden med anknytning till rikets säkerhet bör även fortsättningsvis överklagas till regeringen.

Promemorians bedömning: Frågan behandlas inte i promemorian.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har kommenterat frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen kan besluta om särskilda föreskrifter för intagna om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller till risken att den intagne gör sig skyldig till terroristbrott (31 § KvaL). Beslut om placering och vistelse utanför anstalt för dessa personer och för personer som dömts för terroristbrott kan inte delegeras till lokal myndighet, utan fattas av Kriminalvårdsstyrelsen (19 § KvaF). Kriminalvårdsstyrelsens beslut överklagas till regeringen (59 § KvaL). Regeringen kan även beträffande en viss intagen besluta att ärendet om vistelse eller verkställighet utanför anstalt skall överlämnas till regeringens prövning, om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller risken att den intagne under verkställigheten medverkar till terroristbrott. Dessa bestämmelser har tillämpats ytterst sällan i

praktiken. Under de senast 15 åren har regeringen meddelat sådana föreskrifter vid ett tillfälle som rörde tre intagna.

Beslut som rör personer som dömts för terroristbrott eller om det är nödvändigt med hänsyn till rikets säkerhet kräver ställningstagande av regeringen som politiskt organ. Det är viktigt att regeringen även fortsättningsvis får möjlighet att besluta om viktigare händelser som rör dessa personer. De aktuella besluten bör därför även fortsättningsvis överklagas till regeringen. När det gäller de beslut som tidigare fattades av Kriminalvårdsstyrelsen utgår regeringen ifrån att Kriminalvården noga kommer att överväga var i organisationen besluten i fråga skall fattas för att tillförsäkra att prövningen håller den höga kvalitet som är nödvändig.

8.3 Anställningsavtal och andra civilrättsliga frågor

Regeringens bedömning: Den verksamhet som förs över från de lokala kriminalvårdsmyndigheterna, Transporttjänsten och Kriminalvårdsstyrelsen till den nya myndigheten bevarar sin identitet vid övergången, vilket gör att reglerna i 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd är tillämpliga. Dessa regler innebär att anställningsavtalen automatiskt kommer att föras över till den nya myndigheten, Kriminalvården, om inte arbetstagaren motsätter sig övergången.

Andra civilrättsliga avtal än anställningsavtal som ingåtts av de lokala kriminalvårdsmyndigheterna, Transporttjänsten eller Kriminalvårdsstyrelsen kan också föras över till den nya myndigheten.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte kommenterat frågorna. *Justitiekanslern (JK)* har föreslagit att det i instruktionen för den nya myndigheten skall klargöras att det är myndigheten som även fortsättningsvis skall handlägga anspråk på ersättningar som avser s.k. faktisk skada enligt förordningen (1995:1301) om handläggningen av skadeståndsanspråk mot staten. *Akademikerförbundets SSR* har anfört att det råder samsyn mellan kriminalvården och de fackliga organisationerna om att kriminalvården bör organiseras som en myndighet och de fackliga organisationerna har möjlighet till insyn och påverkan i arbetet med omorganisationen.

Skälen för regeringens bedömning: I 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) sägs bl.a. att vid övergång av ett företag, en verksamhet eller en del av en verksamhet från en arbetsgivare till en annan, övergår också de rättigheter och skyldigheter på grund av de anställningsavtal och de anställningsförhållanden som gäller vid tidpunkten för övergången på den nya arbetsgivaren. Detta gäller även arbetstagare i allmän tjänst. Berörd personal skall alltid tillfrågas om man motsätter sig övergången. I detta sammanhang är det även viktigt att notera bestämmelsen i 7 § andra stycket LAS som stadgar att vid en sådan övergång av ett företag, en verksamhet eller en del av en verksamhet som avses i 6 b § skall inte övergången i sig utgöra saklig grund för uppsägning. Detta förbud hindrar dock inte att uppsägningar

sker av ekonomiska, tekniska eller organisatoriska skäl där förändringar i arbetsstyrkan ingår.

Den nu föreslagna omorganisationen innebär att arbetstagarnas arbetskyldighet gäller på alla de orter där den nya myndigheten har verksamhet, såvida inte annat särskilt framgår av anställningsavtal, kollektivavtal eller följer av god sed på arbetsmarknaden. Den föreslagna omorganisationen kan även aktualisera frågor kring t.ex. arbetsgivarens omplaceringsskyldighet vid arbetsbristsituationer och företrädesrätt. En hel del arbete kommer att behöva läggas ner på det personalpolitiska området i samband med att den nya myndigheten inrättas.

Civilrättsliga avtal som ingåtts av de lokala kriminalvårdsmyndigheterna, Transporttjänsten eller Kriminalvårdsstyrelsen bör enligt regeringens bedömning kunna föras över till den nya myndigheten. Detta är primärt en fråga om information till avtalsparterna. I en del fall kan det emellertid behövas ändringar i avtalsinnehållet eller att avtalen sägs upp. Återkrav och fordringar får hanteras på motsvarande sätt. Detta får hanteras av kriminalvården som en del i arbetet med att förbereda införandet av den nya organisationen.

Personaladministrativa frågor, dvs. frågor om anställning, ledighet, arbetsmiljö m.m., handläggs i dag av de lokala kriminalvårdsmyndigheterna. Ett beslut om anställning fattat av den lokala myndigheten kan överklagas till Kriminalvårdsstyrelsen (16 § förordningen [1990:1018] med instruktion för Kriminalvårdsverket, instruktionen). Kriminalvårdsstyrelsens beslut kan inte överklagas (16 § andra stycket instruktionen). Beslut om anställning hos Kriminalvårdsstyrelsen och som chef för en lokal myndighet och för Transporttjänsten fattas av Kriminalvårdsstyrelsen som första instans (12 § andra stycket och 14 § instruktionen). Dessa beslut får överklagas till regeringen (16 § tredje stycket instruktionen). Som nämnts tidigare innebär omorganisationen till en myndighet att de förutsättningar för överprövning som finns i dag – dvs. att Kriminalvårdsstyrelsen överprövar beslut fattade av de lokala kriminalvårdsmyndigheterna – försvinner. I Utredningen om en översyn av verksförordningens uppdrag ingick bl.a. att undersöka behovet av möjligheten till överprövning av anställningsärenden samt att undersöka vilken eller vilka myndigheter som bör göra den överprövning som behövs. Utredningen lade under 2004 fram betänkandet Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23). I denna föreslås att möjligheten att överklaga anställningsärenden till regeringen i princip avskaffas. Om man ändå vill ha kvar den generella möjligheten att överklaga anställningsärenden bör man kunna överklaga till en domstolsliknande nämnd. Frågan om överprövning av anställningsärenden bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I avvaktan på ett ställningstagande i denna fråga bör verksförordningen tillämpas på den nya myndigheten även när det gäller beslut i anställningsärenden. Detta innebär att beslut i anställningsärenden fattade av Kriminalvården överklagas till regeringen.

Som *JK* påpekat är det av betydelse om det finns någon ”central förvaltningsmyndighet” inom verksamhetsområdet vid bestämmande av vilken myndighet som är rätt instans vid handläggningen av skadeståndsanspråk mot staten. Enligt förordningen om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten gäller att skadeståndsanspråk som avser

s.k. faktisk skada handläggs av den centrala förvaltningsmyndigheten, dvs. Kriminalvårdsstyrelsen enligt den nuvarande organisationen, medan anspråk som gäller s.k. beslutsskada handläggs av JK (3 och 5 §§ i förordningen). Om det inte finns en central förvaltningsmyndighet på verksamhetsområdet handlägger JK även anspråk på ersättning för faktisk skada.

I dagens organisation handlägger kriminalvården och inte JK alltså anspråk på ersättning för faktisk skada. Denna ordning skall enligt regeringens mening bestå. Det bör därför övervägas om det skall klargöras i instruktionen för den nya myndigheten att det är myndigheten som skall handlägga skadeståndsanspråk som avser s.k. faktisk skada.

8.4 Följdändringar i andra lagar

Regeringens förslag: Följdändringar i flertalet lagar görs med anledning av avvecklingen av Kriminalvårdsstyrelsen och de lokala kriminalvårdsmyndigheterna och inrättandet av den nya myndigheten.

Regeringens bedömning: Följdändringar kommer även att behöva göras i ett stort antal förordningar.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna kommenterar frågan.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I tidigare avsnitt i denna lagrådsremiss har förslag till sådana lagändringar som har materiell innebörd behandlats. Härtill kommer att Kriminalvårdsstyrelsen och de lokala kriminalvårdsmyndigheterna nämns vid namn i ett stort antal lagar. Detta gäller främst inom kriminalvårdslagstiftningen, men även inom andra områden. Dessa lagbestämmelser kommer att vara tillämpliga även på den nya myndigheten. Därför föreslås att orden Kriminalvårdsstyrelsen och de lokala kriminalvårdsmyndigheterna i olika böjningsformer byts ut mot namnet Kriminalvården i olika böjningsformer. Detsamma bör göras i de förordningar där orden förekommer.

8.5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006. Vid denna tidpunkt kommer enligt kriminalvårdens planering omorganisationen att vara genomförd.

När det gäller det föreslagna omprövningsförfarandet inom den nya myndigheten bör de nya bestämmelserna tillämpas fullt ut från ikraftträdandet, med följande undantag. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överprövning av beslut som har fattats före ikraftträdandet. Vad som där sägs om Kriminalvårdsstyrelsen skall då i stället gälla Kriminalvården.

9 Ekonomiska konsekvenser

Frågan om ekonomiska konsekvenser vid ett bildande av en gemensam myndighet för kriminalvården har tagits upp i olika sammanhang under senare år. Riksrevisionsverket konstaterade i rapporten Effektivare kriminalvård – en hinderanalys (RRV 1999:27) att det finns skäl att anta att en samlad myndighet för kriminalvården skulle kunna effektivisera verksamheten. Riksrevisionsverket framhöll att denna fråga borde prövas.

Statskontoret, som på regeringens uppdrag följde upp Riksrevisionsverkets rapport, tog upp frågan om en myndighet för kriminalvården i sin rapport Effektivitetsgranskning av kriminalvården (2003:20). I rapporten anförde Statskontoret att några stora ekonomiska vinster inte skulle förväntas vid ett bildande av en gemensam myndighet, eftersom kriminalvården enligt Statskontoret redan fungerar som en sådan. Just för att den formella organisationen skulle avspegla hur kriminalvården fungerar i praktiken ansåg Statskontoret dock att en samlad myndighet borde åstadkommas.

Kriminalvårdsstyrelsen gör bedömningen att bildandet av den gemensamma myndigheten innebär kostnadsbesparingar, men att omställningsarbetet initialt skulle medföra ökade kostnader. I en särskild skrivelse till regeringen den 27 september 2004 (Ju2004/5909/KRIM) om de ekonomiska konsekvenserna redogör Kriminalvårdsstyrelsen närmare för överväganden kring den långsiktiga besparingspotentialen. I skrivelsen bedömer Kriminalvårdsstyrelsen att 30–50 mnkr kan sparas årligen. Besparingen ger dock full effekt först 2007, då de initiala omställningskostnaderna upphört.

Ekonomistyrningsverket påtalade i sitt remissyttrande att kostnader för omorganisationer ofta underskattas samtidigt som effektivitetsvinster överskattas. Ekonomistyrningsverket ställde sig dock positivt till Kriminalvårdsstyrelsens förslag att organisera verksamheten i en gemensam myndighet. Statskontoret, som också ställde sig bakom förslaget, framhöll i sitt remissyttrande att en samlad organisation bör främja en utveckling av styrformerna, en ökad effektivitet i verksamheten och en flexiblere resursanvändning.

Regeringen gör bedömningen att resurserna kan användas på ett effektivare sätt än i dag om kriminalvården organiseras i en myndighet. Inom ramen för en gemensam myndighet kan högre grad av samutnyttjande av olika funktioner uppnås. Det gäller såväl expertis inom särskilda områden som tekniskt och administrativt stöd. Genom att i den mån det är lämpligt centralisera sådana funktioner kan också lednings- och stabsresurserna på lokal och regional nivå minskas. Sammantaget kan därför kostnaden för den samlade myndigheten väntas bli lägre än de totala kostnaderna för dagens separata kriminalvårdsmyndigheter.

Regeringens bedömning är dock att de stora fördelarna inte främst står att finna i de rena kostnadsbesparingarna utan snarare i ökad effektivitet genom bl.a. en mer ändamålsenlig styrning och organisation och därmed att ett bättre resursutnyttjande kan åstadkommas. Styrning och ledning torde underlättas i en kriminalvårdsorganisation som inte segmenteras av lokala myndighetsgränser.

10 Författningskommentarer

De förslag till lagändringar som uteslutande är direkta konsekvenser av förslaget till ny organisation för kriminalvården kommenteras inte här. De flesta av ändringarna består av att ord som anknyter till dagens kriminalvårdsorganisation byts ut mot namnet på den nya myndigheten, dvs. Kriminalvården. Ändringarna består i allt väsentligt av

- att orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten”, ”frivårdsmyndigheten” och ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer byts ut mot ordet ”Kriminalvården” i motsvarande form,

- att bestämmelser som anger att Kriminalvårdsstyrelsen, eller den kriminalvårdsmyndighet som styrelsen bestämmer, meddelar beslut i viss fråga ersätts av bestämmelser som anger att beslut meddelas av Kriminalvården,

- att bestämmelser som bemyndigar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva att någon annan kriminalvårdsmyndighet än Kriminalvårdsstyrelsen eller en tjänsteman inom kriminalvården får meddela beslut upphör att gälla,

- att bestämmelser som anger att Kriminalvårdsstyrelsen kan uppdra åt annan kriminalvårdsmyndighet att meddela beslut upphör att gälla,

- att bestämmelser som anger att en enskild kan begära Kriminalvårdsstyrelsens prövning av beslut som är fattade av en lokal kriminalvårdsmyndighet upphör att gälla,

- att bestämmelser som anger att Kriminalvårdsstyrelsen kan ändra beslut som är fattade av en lokal kriminalvårdsmyndighet upphör att gälla eller

- att bestämmelser som anger att Kriminalvårdsstyrelsen för det allmännas talan i domstol eller får överta den uppgiften upphör att gälla.

Vidare har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts, vilka inte heller kommenteras särskilt. Någon materiell förändring är inte avsedd.

10.1 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

37 kap.

7 §

Paragrafen reglerar den dömdes rätt att begära prövning av Kriminalvårdens beslut i frågor om övervakning hos övervakningsnämnden enligt 26 kap. 11 §, 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen. Ändringen, som är en konsekvens av att det inte längre kommer att finnas några lokala kriminalvårdsmyndigheter, innebär att den övervakningsnämnd är behörig inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den övervakade är inskriven är beläget. Detta torde inte medföra någon förändring jämfört med vad som gäller i dag. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.4.

38 kap.

13 §

Av paragrafen framgår att ett beslut av Kriminalvården inte kan överklagas annat än i de fall det är särskilt föreskrivet. Ändringen är

föranledd av det faktum att det inte längre kommer att finnas olika myndighetsnivåer inom kriminalvården och att Kriminalvårdsstyrelsen därmed inte kommer att kunna ändra vad myndigheter på lägre nivå beslutat. I stället föreslås ett omprövningsförfarande, se 38 kap. 15 , 16 och 17 §§.

Vilka beslut det är som kan överklagas framgår av 38 kap. 14 §. Besluten i fråga rör uppskjutning och senareläggning av villkorlig frigivning (26 kap. 6 § tredje stycket och 7 §) och kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vidare kan ett avvisningsbeslut på grund av att en begäran om omprövning har inkommit för sent överklagas, se den nya 38 kap. 17 §.

Ändringarna i första stycket har medfört att hänvisningen i *andra stycket* inte längre behövs. Det föreslås därför att detta skall upphöra att gälla, vilket dock inte innebär någon ändring i sak.

Ändringarna behandlas i avsnitt 8.2.1.

14 §

I paragrafen har ett tillägg gjorts som innebär att ett avvisningsbeslut på grund av att en begäran om omprövning har inkommit för sent kan överklagas, se den nya 38 kap. 17 §.

15 §

Denna paragraf, som är ny, innehåller bestämmelser om ett omprövningsförfarande inom den nya myndigheten. Av paragrafen framgår att ett beslut som meddelats av den nya myndigheten, Kriminalvården, inte får överklagas innan det har omprövats av myndigheten. En sådan ändring får begäras av den det angår, om det gått honom eller henne emot, jfr 22 § förvaltningslagen (1986:223). Det är alltså samma kategori av personer som tidigare hade möjlighet att begära Kriminalvårdsstyrelsens prövning av beslutet enligt den äldre lydelsen av 38 kap. 14 §. Vidare framgår att om den enskilde överklagar beslutet innan det har omprövats skall överklagandet anses som en begäran om omprövning. Omprövning är alltså en förutsättning för att den enskilde skall kunna föra ärendet vidare till allmän förvaltningsdomstol. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.2.

Av paragrafen framgår också att beslutet inte får ändras till den enskildes nackdel vid omprövningen. Förbudet mot att ändra till den enskildes nackdel gäller vid den omprövning som grundar sig på en *begäran om omprövning* från den enskilde. Utöver detta har Kriminalvården enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer möjlighet att ändra ett beslut till den enskildes nackdel. Denna möjlighet påverkas inte av ifrågasvarande bestämmelse. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.1–8.2.3.

16 §

Denna paragraf, som är ny, innehåller bestämmelser om de formella krav som ställs på en begäran om omprövning. Bestämmelsen motsvarar 23 § förvaltningslagen. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.3.

17 §

Denna paragraf, som är ny, innehåller bestämmelser om rättidsprövning och avvísning av en begäran om omprövning. Det ankommer på Kriminalvården att pröva om en begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om begäran om omprövning inte har det skall den avvisas, om inte förseningen beror på att myndigheten har lämnat den enskilde felaktig underrättelse om hur man begär omprövning. Bestämmelsen motsvarar 24 § första och andra stycket förvaltningslagen. Ett sådant avvísningsbeslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol, se 38 kap. 14 § i dess nya lydelse. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.3.

18 §

Denna paragraf, som är ny, innehåller bestämmelser om behörig domstol. Av paragrafen framgår att den länsrätt är behörig inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt är belägen där den enskilde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.4.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

26 a §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 15 § BrB, se avsnitt 10.1.

26 b §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 16 § BrB, se avsnitt 10.1.

26 c §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 17 § BrB, se avsnitt 10.1.

26 d §

Denna paragraf, som är ny, innehåller bestämmelser om behörig domstol. Av paragrafens *första stycke* framgår att den länsrätt är behörig inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den dömda var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades. Paragrafen motsvarar 38 kap. 18 § BrB, men eftersom besluten enligt denna lag även riktar sig till andra personer än sådana som är intagna i kriminalvårdsanstalt har ett tillägg gjorts. Tillägget innebär att avgörande för forumfrågan också kan vara var häktet eller frivårdskontoret är beläget. Av *andra stycket* framgår att beslut som gäller en person som inte är inskriven vid en kriminalvårdsanstalt, ett häkte eller ett frivårdskontor överklagas till den länsrätt som regeringen bestämmer. Regeringen kommer att reglera frågan i förordning.

Frågan har behandlats i avsnitt 8.2.4.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

30 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 15 § BrB, se avsnitt 10.1.

31 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 16 § BrB, se avsnitt 10.1.

32 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 17 § BrB, se avsnitt 10.1.

33 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 26 d § första stycket lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen), se avsnitt 10.2.

10.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt

59 §

I paragrafen har den ändringen gjorts att möjligheten att till regeringen överklaga andra beslut än förordnade enligt 31 § har tagits bort. Det är beslut som riktar sig till en obestämd krets personer, normbeslut, som inte längre kommer att kunna överklagas. Det är i dag ovanligt att sådana beslut överklagas och det anses inte finnas något behov av överprövning av besluten i fråga. Frågan har närmare utvecklats i avsnitt 8.2.5–8.2.6.

59 a §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 15 § BrB, se avsnitt 10.1.

59 b §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 16 § BrB, se avsnitt 10.1.

59 c §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 17 § BrB, se avsnitt 10.1.

59 d §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 26 d § första stycket nordiska verkställighetslagen, se avsnitt 10.2.

10.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

19 §

I paragrafen har den ändringen gjorts att möjligheten att överklaga normbeslut har tagits bort. Motsvarande ändring har gjorts i 59 § KvaL, se avsnitt 10.4.

19 a §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 15 § BrB, se avsnitt 10.1.

19 b §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 16 § BrB, se avsnitt 10.1.

20 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 17 § BrB, se avsnitt 10.1.

21 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras i huvudsak av 26 d § första stycket nordiska verkställighetslagen, se avsnitt 10.2. Eftersom beslut enligt denna lag endast kan gälla personer som antingen är inskrivna vid en kriminalvårdsanstalt eller ett häkte, finns inte ordet frivårdskontor med i lagtexten.

10.6 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978:302)

21 §

Ändringen innebär att behörig övervakningsnämnd pekas ut. Ärenden som gäller den som avtjänar fängelsestraff skall hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde den kriminalvårdsanstalt där den intagne är inskriven är belägen. Ärenden som gäller den som står under övervakning skall hänskjutas till den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den övervakade är inskriven är beläget. Bestämmelsen såvitt gäller övervakade personer följer samma system som föreslås i 37 kap. 7 § BrB och i 18 och 18 a §§ lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll. När det gäller intagna i anstalt följer förumbestämmelsen samma system som föreslås gälla för avgörande av behörig länsrätt vid överklagande av Kriminalvårdens beslut enligt bl.a. lagen om beräkning av strafftid, KvaL och behandlingslagen. Frågan behandlas i avsnitt 8.2.4.

10.7 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

7 kap. 21 §

I paragrafen har, förutom den ändringen att ordet Kriminalvårdsstyrelsen har bytts ut mot ordet Kriminalvården, frasen ”annat beslut i ett kriminalvårdsärende enligt brottsbalken eller lagstiftningen om kriminalvård i anstalt” utgått. Denna fras hänför sig till beslut som fattas av de lokala myndigheterna inom kriminalvården och behövs därför inte längre efter omorganisationen. Vidare har ett förtydligande gjorts som innebär att ”någon av kriminalvårdens nämnder” ersätts av orden ”Kriminalvårdsnämnden eller en övervakningsnämnd”. Detta medför inte någon ändring i sak. Förslaget har behandlats i avsnitt 8.1.

10.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

19 a §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 15 § BrB, se avsnitt 10.1.

19 b §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 16 § BrB, se avsnitt 10.1.

19 c §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 17 § BrB, se avsnitt 10.1.

19 d §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras i huvudsak av 26 d § första stycket nordiska verkställighetslagen, se avsnitt 10.2. Eftersom beslut enligt denna lag kan gälla personer som antingen är inskrivna vid en kriminalvårdsanstalt eller ett häkte, men inte frivårdskontor, finns inte ordet frivårdskontor med i lagtexten. Däremot kan beslut enligt lagen gälla personer som är anhållna, vilket har medfört att ordet polisarrest har lagts till i lagtexten.

10.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll

9 a §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 15 § BrB, se avsnitt 10.1.

9 b §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 16 § BrB, se avsnitt 10.1.

9 c §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 17 § BrB, se avsnitt 10.1.

9 d §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 26 d § första stycket nordiska verkställighetslagen, se avsnitt 10.2.

18 §

Paragrafen reglerar behörig övervakningsnämnd vid överklagande av Kriminalvårdens beslut om föreskrifter. En ändring har gjorts som anger att den övervakningsnämnd är behörig ”inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den dömde är inskriven är beläget”. Motsvarande gäller enligt 37 kap. 7 § BrB, 21 § passlagen och 18 a §. Frågan har behandlats i avsnitt 8.2.4.

18 a §

Paragrafen reglerar vilken övervakningsnämnd som är behörig att pröva frågor om upphävande av verkställighet utanför anstalt. En ändring har gjorts som anger att den övervakningsnämnd är behörig ”inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den dömde är inskriven är beläget”. Motsvarande gäller enligt 37 kap. 7 § BrB, 21 § passlagen och 18 §. Frågan har behandlats i avsnitt 8.2.4.

10.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:617) om behandlingen av personuppgifter inom kriminalvården

13 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 15 § BrB, se avsnitt 10.1.

14 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 16 § BrB, se avsnitt 10.1.

15 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 38 kap. 17 § BrB, se avsnitt 10.1.

16 §

Denna paragraf, som är ny, motsvaras av 26 d § nordiska verkställighetslagen, se avsnitt 10.2.

Sammanfattning av promemorian Kriminalvården – en myndighet

Kriminalvårdsverket har under längre tid varit föremål för förändringar. En genomgående strävan har varit att decentralisera arbetsuppgifter och beslutsbefogenheter. Antalet myndigheter har minskats. Även antalet organisatoriska nivåer har reducerats. Regeringens befattning med frågor om kriminalvårdens inre struktur har gått från en hög grad av detaljstyrning till att avse den mer övergripande indelningen. Kriminalvårdens organisation regleras dock än idag i väsentliga delar genom författningsbestämmelser.

Kriminalvården står inför stora utmaningar där krav ställs på ökad effektivitet och bättre resursutnyttjande. Såväl kriminalvårdens egna ambitioner som omvärldens förväntningar på kriminalvården skapar behov av ökad flexibilitet vad gäller arbetssätt samt styrning och ledning av verksamheten. Genom kriminalvårdens egna analyser och andra myndigheters granskningar av kriminalvården har det tydliggjorts att förutsättningarna för verksamheten skulle förbättras om kriminalvården själv, liksom ett ökande antal andra statliga verksamheter, kunde bestämma över sin inre organisation och på vilket sätt arbetet och befogenheterna skall fördelas inom kriminalvården.

Kriminalvårdsstyrelsen föreslår att kriminalvården omorganiseras genom att Kriminalvårdsstyrelsen och de lokala kriminalvårdsmyndigheterna slås samman till en enda myndighet. Befogenheten att bestämma över organisationen och fördelningen av uppgifter inom myndigheten bör ankomma på generaldirektören. Den nya myndigheten föreslås i denna skrivelse få namnet Kriminalvårdsverket, men ett särskilt projekt har inletts som syftar till att finna en ny benämning på myndigheten. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

I rapporten redogör styrelsen för bedömningen att möjligheten att överklaga kriminalvårdens personaladministrativa beslut och normbeslut i klientverksamheten bör avskaffas.

Promemorians lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken (1962:700)¹

dels att 38 kap. 15 § skall upphöra att gälla,

dels att i 26 kap. 11, 13 – 16 §§, 27 kap. 4 §, 28 kap. 5 a och 6 a §§, 37 kap. 10 § och 38 kap. 12 § orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form,

dels att i 37 kap. 2 § ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”,

dels att i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1998:604) om ändring i brottsbalken ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”,

dels att 26 kap. 9 och 12 §§, 37 kap. 7 §, 38 kap. 13 och 14 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

9 §²

Kriminalvårdsstyrelsen fattar beslut i fråga om att skjuta upp den villkorliga frigivningen enligt 6 § tredje stycket och om att senarelägga den villkorliga frigivningen enligt 7 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att någon annan kriminalvårdsmyndighet än Kriminalvårdsstyrelsen får fatta beslut i fråga om att skjuta upp eller att senarelägga den villkorliga frigivningen.

Beslut i frågor som avses i första stycket gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

Kriminalvårdsverket fattar beslut i fråga om att skjuta upp den villkorliga frigivningen enligt 6 § tredje stycket och om att senarelägga den villkorliga frigivningen enligt 7 §.

¹ Senaste lydelse av

26 kap. 11 § 1998:604

26 kap. 13 § 1998:604

26 kap. 14 § 1998:604

26 kap. 15 § 1998:604

26 kap. 16 § 1998:604

27 kap. 4 § 1998:604

28 kap. 5 a § 1998:604

² Senaste lydelse 1998:604.

28 kap. 6 a § 1998:604

37 kap. 2 § 1998:598

37 kap. 10 § 1998:604

38 kap. 12 § 1998:604

38 kap. 15 § 1998:604.

12 §³

Övervakningen och kriminalvården i frihet i övrigt bedrivs under ledning av *den lokala kriminalvårdsmyndigheten*. *Myndigheten* förordnar också övervakare och kan vid behov förordna en eller flera personer att biträda vid övervakningen.

Övervakningen och kriminalvården i frihet i övrigt bedrivs under ledning av *Kriminalvårdsverket*. *Verket* förordnar också övervakare och kan vid behov förordna en eller flera personer att biträda vid övervakningen.

37 kap.7 §⁴

Den som har dömts till fängelse får begära prövning av *den lokala kriminalvårdsmyndighetens* beslut enligt 26 kap. 11 §, 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* är verksam. Nämnden får också självmant ta upp ett sådant beslut till omprövning eller själv meddela ett sådant beslut. *Den lokala kriminalvårdsmyndigheten* kan överlämna ett ärende enligt nämnda bestämmelser till nämnden för avgörande.

Den som har dömts till fängelse får begära prövning av *Kriminalvårdsverkets* beslut enligt 26 kap. 11 §, 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *den beslutfattande kriminalvårdsenheten* är verksam. Nämnden får också självmant ta upp ett sådant beslut till omprövning eller själv meddela ett sådant beslut. *Kriminalvårdsverket* kan överlämna ett ärende enligt nämnda bestämmelser till nämnden för avgörande.

Om den som har dömts till fängelse inte är nöjd med ett beslut av en övervakningsnämnd enligt 26 kap. 11, 15, 18, 19 eller 22 §, får han hos kriminalvårdsnämnden begära prövning av beslutet.

38 kap.13 §⁵

Kriminalvårdsstyrelsen eller, efter styrelsens bemyndigande, *chefen för kriminalvårdsregionen*, kan ändra vad en lokal kriminalvårdsmyndighet har beslutat enligt denna balk. *Styrelsens beslut* i en sådan fråga kan inte överklagas. *Detsamma gäller i fråga om regionchefens beslut, som dock kan ändras av styrelsen.*

Kriminalvårdsverkets beslut enligt denna balk kan inte överklagas.

³ Senaste lydelse 1998:604.

⁴ Senaste lydelse 1998:604.

⁵ Senaste lydelse 1998:604.

Första stycket gäller inte beslut som avses i 26 kap. 6 § tredje stycket, 7 §, 11 §, 12 § andra meningen, 13 § andra meningen eller 16 § första stycket andra meningen. Bilaga 2

14§⁶

Kriminalvårdsstyrelsen kan ändra ett beslut i fråga om att skjuta upp eller senarelägga villkorlig frigivning som enligt bemyndigande i 26 kap. 9 § andra stycket meddelats av en annan kriminalvårdsmyndighet. Den som beslutet angår får begära styrelsens prövning av ett sådant beslut, om det har gått honom emot.

Kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt 26 kap. 6 § tredje stycket och 7 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kriminalvårdsverkets beslut enligt 26 kap. 6 § tredje stycket och 7 § överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Äldre föreskrifter om överprövning skall fortfarande gälla för beslut som den enskilde före den 1 januari 2006 har begärt Kriminalvårdsstyrelsens prövning av.

⁶ Senaste lydelse 1998:604.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.¹

dels att i 25, 26 och 33 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form,

dels att i 11 och 18 §§ ordet ”frivårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”,

dels att 8 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §²

Här i riket meddelad dom, varigenom dömts till fängelse, må verkställas i Danmark, Finland, Island eller Norge, om den dömde när verkställighet skall ske är medborgare eller har hemvist i den andra staten. Uppehåller han sig i någon av nämnda stater, må även eljest domen verkställas där, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast.

Bifalls en framställning om verkställighet av domen i den andra staten, skall *kriminalvårdsstyrelsen* vid behov ombesörja att den dömde överförs till den staten. *Styrelsen* får därvid begära hjälp av polismyndigheten i den ort där den dömde uppehåller sig.

Bifalls en framställning om verkställighet av domen i den andra staten, skall *Kriminalvårdsverket* vid behov ombesörja att den dömde överförs till den staten. *Verket* får därvid begära hjälp av polismyndigheten i den ort där den dömde uppehåller sig.

Påträffas den dömde här i riket före frigivningen, får polismyndigheten på begäran av myndighet i den andra staten eller med anledning av där utfärdad efterlysning ombesörja att han överförs till den staten för verkställighet av straffet.

¹ Senaste lydelse av

11 § 1990:1014

18 § 1990:1014

25 § 1964:548

26 § 1994:437

33 § 1983:226.

² Senaste lydelse 1983:226.

Skall den dömda enligt vad som nu har sagts överföras från Sverige till den andra staten, anses den tid, under vilken han för ändamålet har varit omhändertagen av svensk myndighet, såsom strafftid. Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom¹ att i 26, 34 a och 41 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av
26 § 2000:460
34 a § 2000:460
41 § 2000:460.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.¹

dels att 30 § skall upphöra att gälla,

dels att i 10, 12, 26 och 29 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form,

dels att 20 och 28 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §²

För den som har börjat avtjäna fängelse på viss tid skall *Kriminalvårdsstyrelsen* så snart det kan ske fastställa dagen för strafftidens slut. Om strafftiden uppgår till mer än en månad skall *styrelsen* därvid även fastställa den tidigaste tidpunkten då villkorlig frigivning kan komma i fråga samt tidpunkten för prøvotidens utgång.

När omständigheterna ger anledning till det, skall ett beslut enligt första stycket ändras.

För den som har börjat avtjäna fängelse på viss tid skall *Kriminalvårdsverket* så snart det kan ske fastställa dagen för strafftidens slut. Om strafftiden uppgår till mer än en månad skall *verket* därvid även fastställa den tidigaste tidpunkten då villkorlig frigivning kan komma i fråga samt tidpunkten för prøvotidens utgång.

28 §³

När inte annat är angivet meddelar *kriminalvårdsstyrelsen* de beslut som avses i denna lag. *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att någon annan kriminalvårdsmyndighet än kriminalvårdsstyrelsen eller en tjänsteman inom kriminalvården får meddela beslut enligt lagen.* Beslut enligt lagen gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

Kriminalvårdsstyrelsen kan

När inte annat är angivet meddelar *Kriminalvårdsverket* de beslut som avses i denna lag. Beslut enligt lagen gäller omedelbart om inte något annat förordnas.

¹ Lagen omtryckt 1990:1010

Senaste lydelse av

10 § 1990:1010

12 § 1982:364

26 § 1981:212

29 § 1994:439

30 § 1995:1698.

² Senaste lydelse 1998:609.

³ Senaste lydelse 1990:1010.

ändra ett beslut som någon annan har fattat enligt första stycket andra meningen. Den som beslutet angår får påkalla styrelsens prövning om beslutet har gått honom emot.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Äldre föreskrifter om överprövning skall fortfarande gälla för beslut som den enskilde före den 1 januari 2006 har begärt Kriminalvårdsstyrelsens prövning av.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹

dels att 2, 59 a och 61 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 29 a, 43, 58 och 59 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form,

dels att i 45 § ordet ”kriminalvårdsmyndighet” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”,

dels att i 56 a, 63 och 64 §§ orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form,

dels att 36, 37, 60 och 61 a §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 §²

Med de begränsningar som följer av gällande bestämmelser och avtal för verksamheten inom kriminalvården har de intagna rätt att i lämplig ordning överlägga med ledningen för den lokala *kriminalvårdsmyndigheten* i frågor som är av gemensamt intresse för de intagna. De har också rätt att i lämplig ordning sammanträda med varandra för överläggning i sådana frågor. Intagen som hålls avskild från andra intagna får dock delta i överläggning eller sammanträde endast om det kan ske utan olägenhet.

Med de begränsningar som följer av gällande bestämmelser och avtal för verksamheten inom kriminalvården har de intagna rätt att i lämplig ordning överlägga med ledningen för den lokala *kriminalvårdenheten* i frågor som är av gemensamt intresse för de intagna. De har också rätt att i lämplig ordning sammanträda med varandra för överläggning i sådana frågor. Intagen som hålls avskild från andra intagna får dock delta i överläggning eller sammanträde endast om det kan ske utan olägenhet.

37 §³

Om en intagen behöver hälso- och sjukvård, skall han vårdas enligt de anvisningar som ges av läkare. Kan erforderlig undersökning och behandling ej lämp-

Om en intagen behöver hälso- och sjukvård, skall han vårdas enligt de anvisningar som ges av läkare. Kan erforderlig undersökning och behandling ej lämp-

¹ Lagen omtryckt 1990:1011

Senaste lydelse av

29 a § 2003:1219 59 a § 1995:1699

43 § 2000:571 61 § 1998:610

56 a § 2001:510 63 § 1999:46

58 § 1990:1011 64 § 1998:610.

59 § 2003:1219

² Senaste lydelse 1998:610.

³ Träder i kraft den 1 juli 2004.

ligen ske inom anstalten bör den allmänna sjukvården anlitas. Om det behövs, får intagen föras över till allmänt sjukhus. Får hälso- och sjukvårdspersonal inom kriminalvården kännedom om att en intagen lider av en sådan smittsam sjukdom som enligt 1 kap. 3 § andra stycket smittskyddslagen (2004:168) utgör allmänfarlig sjukdom, skall *styresmannen* underrättas, om det inte står klart att det inte finns risk för smittspridning. Föreskrifter om psykiatrisk tvångsvård för en intagen ges i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Förlossning av intagen kvinna skall såvitt möjligt ske på sjukhus. Om det behövs, skall kvinnan i god tid före förlossningen överföras dit eller till annan institution där hon kan erhålla lämplig vård.

Om anledning föreligger därtill, skall den som enligt första eller andra stycket vistas utom anstalt stå under bevakning eller vara underkastad särskilda föreskrifter.

Beträffande behandlingen av en intagen, som har förts över till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket andra meningen lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård för frivillig psykiatrisk vård, tillämpas föreskrifterna i 18-24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård samt bestämmelserna i 8 § andra och tredje styckena lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård om befogenhet för *kriminalvårdsstyrelsen* och regeringen att besluta om särskilda restriktioner beträffande en viss intagen.

ligen ske inom anstalten bör den allmänna sjukvården anlitas. Om det behövs, får intagen föras över till allmänt sjukhus. Får hälso- och sjukvårdspersonal inom kriminalvården kännedom om att en intagen lider av en sådan smittsam sjukdom som enligt 1 kap. 3 § andra stycket smittskyddslagen (2004:168) utgör allmänfarlig sjukdom, skall *chefen för den lokala kriminalvårdsenheten* underrättas, om det inte står klart att det inte finns risk för smittspridning. Föreskrifter om psykiatrisk tvångsvård för en intagen ges i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Beträffande behandlingen av en intagen, som har förts över till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket andra meningen lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård för frivillig psykiatrisk vård, tillämpas föreskrifterna i 18-24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård samt bestämmelserna i 8 § andra och tredje styckena lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård om befogenhet för *Kriminalvårdsverket* och regeringen att besluta om särskilda restriktioner beträffande en viss intagen.

60 §⁴

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får flytta över övervakningsnämndens befogenhet enligt 54 och 55 §§ samt *Kriminalvårdsstyrelsens befogenhet enligt denna lag i andra*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får flytta över övervakningsnämndens befogenhet enligt 54 och 55 §§ *till Kriminalvårdsverket.*

⁴ Senaste lydelse 1998:610.

*fall än som avses i 20 § andra stycket eller 20 a §. Befogenheter-
na får flyttas över till någon annan
kriminalvårdsmyndighet än Krimi-
nalvårdsstyrelsen eller till tjänste-
män inom kriminalvården.*

61a §⁵

*Kriminalvårdsstyrelsen eller
den kriminalvårdsmyndighet som
styrelsen bestämmer får förordna
en väktare i ett auktoriserat bevak-
ningsföretag att, inom ramen för
sin anställning där utföra vissa be-
vakningsuppdrag, när en intagen
skall vistas utanför anstalten. Om
det finns särskilda skäl får för-
ordnandet även avse vissa
bevakningsuppgifter inom anstalt-
en. I förordnandet skall uppdragets
art och omfattning anges. För-
ordnandet får återkallas.*

*Kriminalvårdsverket får för-
ordna en väktare i ett auktoriserat
bevakningsföretag att, inom ramen
för sin anställning där utföra vissa
bevakningsuppdrag, när en intagen
skall vistas utanför anstalten. Om
det finns särskilda skäl får för-
ordnandet även avse vissa
bevakningsuppgifter inom anstalt-
en. I förordnandet skall uppdragets
art och omfattning anges. För-
ordnandet får återkallas.*

Väktaren får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han på grund av sitt uppdrag har fått veta om enskilds personliga förhållanden eller förhållanden av betydelse för rikets säkerhet eller för beivrandet av brott. I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Äldre föreskrifter om överprövning skall fortfarande gälla för beslut som den enskilde före den 1 januari 2006 har begärt Kriminalvårdsstyrelsens prövning av.

⁵ Senaste lydelse 1998:599.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.¹

dels att 20 och 21 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 11 a, 19 och 26 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form,

dels att 18 och 22 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

Om inte annat följer av 16 §, meddelas beslut enligt denna lag av *Kriminalvårdsstyrelsen* beträffande den som är intagen i en förvaringslokal som står under *styrelsens* tillsyn.

Om inte annat följer av 16 §, meddelas beslut enligt denna lag av *Kriminalvårdsverket* beträffande den som är intagen i en förvaringslokal som står under *verkets* tillsyn.

22 §³

Kriminalvårdsstyrelsen eller *den kriminalvårdsmyndighet som styrelsen bestämmer* får förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag att, inom ramen för sin anställning där, utföra vissa bevakningsuppdrag när en häktad skall vistas utanför förvaringslokalen. Om det finns särskilda skäl får ett sådant förordnande även avse vissa bevakningsuppgifter inom förvaringslokalen. I förordnandet skall uppdragets art och omfattning anges. Förordnandet får återkallas.

Kriminalvårdsverket får förordna en väktare i ett auktoriserat bevakningsföretag att, inom ramen för sin anställning där, utföra vissa bevakningsuppdrag när en häktad skall vistas utanför förvaringslokalen. Om det finns särskilda skäl får ett sådant förordnande även avse vissa bevakningsuppgifter inom förvaringslokalen. I förordnandet skall uppdragets art och omfattning anges. Förordnandet får återkallas.

Väktaren får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han på grund av sitt uppdrag har fått veta om enskilds personliga förhållanden eller förhållanden av betydelse för rikets säkerhet eller för beivrandet av brott. I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

¹ Senaste lydelse av

11 a § 2003:1220

19 § 1998:602

20 § 1998:602

21 § 1998:602

26 § 1998:602.

² Senaste lydelse 1998:602.

³ Senaste lydelse 1998:602.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Äldre föreskrifter om överprövning skall fortfarande gälla för beslut som den enskilde före den 1 januari 2006 har begärt Kriminalvårdsstyrelsens prövning av.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.¹ att 4 och 7 a §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

En omhändertagen person som inte bereds vård på sjukhus eller någon annan vårdinrättning och inte heller tas om hand på något annat sätt eller annars kan friges får hållas kvar. Den omhändertagne får därvid tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet. Förvaras den omhändertagne hos *en kriminalvårdsmyndighet* skall *myndigheten* utöva tillsyn över den omhändertagne enligt 6 § samt fullgöra de uppgifter som avses i 7 § första och andra styckena, om inte uppgifterna har fullgjorts av polisen.

En omhändertagen person som inte bereds vård på sjukhus eller någon annan vårdinrättning och inte heller tas om hand på något annat sätt eller annars kan friges får hållas kvar. Den omhändertagne får därvid tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet. Förvaras den omhändertagne hos *Kriminalvårdsverket* skall *verket* utöva tillsyn över den omhändertagne enligt 6 § samt fullgöra de uppgifter som avses i 7 § första och andra styckena, om inte uppgifterna har fullgjorts av polisen.

7 a §³

Förvaras den omhändertagne hos *en kriminalvårdsmyndighet* skall *den myndigheten* underrätta den polismyndighet som beslutat om omhändertagande så snart det finns skäl att ompröva beslutet.

Förvaras den omhändertagne hos *Kriminalvårdsverket* skall *verket* underrätta den polismyndighet som beslutat om omhändertagande så snart det finns skäl att ompröva beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Lagen omtryckt 1984:391.

² Senaste lydelse 1998:1751.

³ Senaste lydelse 1998:1751.

Härigenom föreskrivs i fråga om passlagen (1978:302) att 21 och 23 §§ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*21 §¹

Fråga om passtillstånd enligt 19 § prövas, om sökanden är intagen i kriminalvårdsanstalt, av styresmannen för anstalten och i annat fall av den frivårdsmyndighet som har överinseende över övervakningen. Styresmannen eller frivårdsmyndigheten får hänskjuta ärendet till övervakningsnämnden för avgörande. Ärendet skall alltid hänskjutas, om styresmannen eller frivårdsmyndigheten finner att tillstånd ej bör meddelas.

Fråga om passtillstånd enligt 19 § prövas av Kriminalvårdsverket. Verket får hänskjuta ärendet till övervakningsnämnden för avgörande. Ärendet skall alltid hänskjutas, om Kriminalvårdsverket finner att tillstånd inte bör meddelas.

Passtillstånd skall vägras, om det skäligen kan antagas att den dömde skulle ägna sig åt brottslig verksamhet i samband med en utlandsresa, att han genom att resa utomlands skulle söka undandra sig fortsatt verkställighet av den ådömda påföljden eller att resan annars skulle motverka hans anpassning i samhället.

23 §²

I passtillstånd kan föreskrivas att pass får utfärdas endast med begränsad giltighet. I tillstånd som meddelas av styresman eller frivårdsmyndighet får dock sådan föreskrift meddelas endast om den överensstämmer med vad sökanden har begärt.

I passtillstånd kan föreskrivas att pass får utfärdas endast med begränsad giltighet. I tillstånd som meddelas av Kriminalvårdsverket får dock sådan föreskrift meddelas endast om den överensstämmer med vad sökanden har begärt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 1990:1015.

² Senaste lydelse 1990:1015.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet¹

dels att i 8, 9, 21, 25 och 26 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form,

dels att i 23 § ordet ”frivårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”,

dels att 10, 14 och 24 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §²

Finner *kriminalvårdsstyrelsen* att hinder *ej* möter mot verkställighet, beslutar *styrelsen* att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet. I beslutet skall anges *vilken frivårdsmyndighet som skall handha kriminalvården*.

Finner *Kriminalvårdsverket* att hinder inte möter mot verkställighet, beslutar *verket* att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet. I beslutet skall anges *var verkställigheten skall handläggas*.

14 §³

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prövotiden, skall *Kriminalvårdsstyrelsen* lämna upplysning *härom på grundval av uppgifter som styrelsen infordrar från frivårdsmyndigheten*.

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prövotiden, skall *Kriminalvårdsverket* lämna upplysning *om detta*.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, skall *Kriminalvårdsstyrelsen* sörja för att den främmande staten under rättas om domen.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 lagen (1998:620) om belastningsregister, skall *Kriminalvårdsverket* sörja för att den främmande staten underrättas om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina åligganden och

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina åligganden och

¹ 26 Senaste lydelse av

23 § 1990:1016

26 § 1983:247.

² Senaste lydelse 1990:1016.

³ Senaste lydelse 1998:623.

finner övervakningsnämnden på grund härav påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden göra anmälan härom till *Kriminalvårdsstyrelsen*. *Styrelsen* skall sörja för att den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

finner övervakningsnämnden på grund härav påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden göra anmälan härom till *Kriminalvårdsverket*. *Verket* skall sörja för att den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

24 §⁴

Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad den dömde har att iaktta under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, har beslutet giltighet här i den mån motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet *ej* innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts här i landet.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas här i landet endast om den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hit hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Hänskjutet ärende upptas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde kriminalvården bedrevs vid tiden för överflyttningen.

Upphör den dömde att ha hemvist i den främmande staten, kan *kriminalvårdsstyrelsen* förordna att verkställighet i den staten *ej* längre skall äga rum. *Görs ej i anslutning därtill framställning om verkställighet av domen i annan främmande stat*, skall *styrelsen* förordna att verkställigheten skall återupptas *här i landet av den frivårdsmyndighet som sist handhade övervakningen*.

Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad den dömde har att iaktta under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, har beslutet giltighet här i den mån motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet *inte* innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts här i landet.

Upphör den dömde att ha hemvist i den främmande staten, kan *Kriminalvårdsverket* förordna att verkställighet i den staten *inte* längre skall äga rum. *Om inte en framställning om verkställighet av domen i annan främmande stat görs i samband med detta*, skall *verket* förordna att verkställigheten skall återupptas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

⁴ Senaste lydelse 1990:1016.

10 Förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen
(1979:189)

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att i 18 § bötesverkställighetslagen (1979:189) ordet "kriminalvårdsstyrelsen" skall bytas ut mot ordet "Kriminalvårdsverket".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

11 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att i 7 kap. 21 § sekretesslagen (1980:100)¹ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474
Senaste lydelse 1994:595.

12 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om
rättspsykiatrisk vård

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1129) om
rättspsykiatrisk vård¹

dels att 11 c § skall upphöra att gälla,

dels att i 8, 10 b, 11 a, 11 b och 19 §§ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i
olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i
motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av

8 § 2003:160

10 b § 2000:354

11 a § 2000:354

11 b § 2000:354

11 c § 2000:354

19 § 2000:354.

13 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att i 8 och 16 §§ lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning¹ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket” i motsvarande form.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av
8 § 1995:737
16 § 1995:87.

14 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.¹

dels att i 1, 2, 3, 4, 6, och 9 §§ orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”,

dels att 5 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²

Om det behövs för yttrandet och om inte särskilda skäl talar mot det, får *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* eller *den som den lokala kriminalvårdsmyndigheten* utsett att bistå med personutredningen ta del av anteckningar och andra handlingar från förundersökningen samt vara närvarande vid förhör som hålls med den misstänkte.

Om det behövs för yttrandet och om inte särskilda skäl talar mot det, får *Kriminalvårdsverket* eller *den person som verket* utsett att bistå med personutredningen ta del av anteckningar och andra handlingar från förundersökningen samt vara närvarande vid förhör som hålls med den misstänkte.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av

1 § 2002:441

2 § 2002:441

3 § 2002:441

4 § 2002:441

6 § 2002:441

9 § 2002:441.

² Senaste lydelse 2002:441.

15 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll¹

dels att 9 a § skall upphöra att gälla,

dels att i 8, 10, och 15 §§ orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”,

dels att 2, 6, 7, 9, 13, 16, 18 och 18 a §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

I fall som avses i 1 § får, på ansökan av den dömda, beslutas att fängelsestraffet skall verkställas utanför anstalt. En ansökan får inte bifallas, om den dömda är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt av någon annan anledning än för verkställighet av det straff som ansökan avser eller om särskilda skäl annars talar mot verkställighet utanför anstalt.

Har den dömda tidigare undergått verkställighet utanför anstalt i form av intensivövervakning, får en ansökan bifallas endast om det därefter förflutit en period av minst tre år under vilken den dömda inte begått något brott som har föranlett strängare påföljd än böter.

För verkställigheten utanför anstalt skall gälla vad som föreskrivs i denna lag. Verkställigheten bedrivs under ledning av *den lokala kriminalvårdsmyndighet* inom vars verksamhetsområde den dömda har sin bostad.

För verkställigheten utanför anstalt skall gälla vad som föreskrivs i denna lag. Verkställigheten bedrivs under ledning av *Kriminalvårdsverket*.

Äger villkorlig frigivning rum, skall bestämmelserna i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt tillämpas på den fortsatta verkställigheten av fängelsestraffet.

6 §³

Den lokala kriminalvårdsmyndigheten skall under den tid verkställigheten utanför anstalt pågår utöva noggrann tillsyn över den dömda och fortlöpande hålla sig underrättad om hans förhållanden. *Myndigheten* skall också genom förmedling av stöd och hjälp verka för att den dömda inte fortsätter att begå brott och för

Kriminalvårdsverket skall under den tid verkställigheten utanför anstalt pågår utöva noggrann tillsyn över den dömda och fortlöpande hålla sig underrättad om hans förhållanden. *Verket* skall också genom förmedling av stöd och hjälp verka för att den dömda inte fortsätter att begå brott och för att hans anpassning i samhället

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1998:618 9 a § 1995:1729.

² Senaste lydelse 1998:618.

³ Senaste lydelse 1998:618.

att hans anpassning i samhället även i övrigt främjas.

Den lokala kriminalvårdsmyndigheten kan vid behov förordna en eller flera personer att biträda vid tillsynen.

även i övrigt främjas.

Kriminalvårdsverket kan vid behov förordna en eller flera personer att biträda vid tillsynen.

Bilaga 2

7 §

Den dömda skall under verkställigheten utanför anstalt hålla *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* underrättad om förhållanden som har betydelse för verkställigheten, på kallelse inställa sig hos *myndigheten* och i övrigt enligt *myndighetens* anvisningar upprätthålla förbindelse med *denna*. I den mån *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* har bestämt det, gäller vad som nu sagts om *myndigheten* även den som förordnats att biträda vid tillsynen.

Den dömda skall under verkställigheten utanför anstalt hålla *Kriminalvårdsverket* underrättat om förhållanden som har betydelse för verkställigheten, på kallelse inställa sig hos *verket* och i övrigt enligt *verkets* anvisningar upprätthålla förbindelse med *detta*. I den mån *Kriminalvårdsverket* har bestämt det, gäller vad som nu sagts om *verket* även den *person* som förordnats att biträda vid tillsynen.

9 §⁴

Kriminalvårdsstyrelsen prövar på skriftlig ansökan av den dömda frågan, om denne skall få undergå verkställighet av dom på fängelse utanför anstalt. *Styrelsen får föreskriva att frågan i stället skall prövas av en lokal kriminalvårdsmyndighet. Har ett beslut fattats av en lokal kriminalvårdsmyndighet får det ändras av styrelsen. Den som beslutet angår får påkalla styrelsens prövning, om beslutet gått honom eller henne emot.*

Kriminalvårdsverket prövar på skriftlig ansökan av den dömda frågan, om denne skall få undergå verkställighet av dom på fängelse utanför anstalt.

Kriminalvårdsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kriminalvårdsverkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

13 §

Den lokala kriminalvårdsmyndigheten beslutar om föreskrifter enligt 8 §. *Myndigheten* tar emot och redovisar den i 5 §

Kriminalvårdsverket beslutar om föreskrifter enligt 8 §. *Verket* tar emot och redovisar den i 5 § angivna avgiften.

⁴ Senaste lydelse 2001:509.

angivna avgiften.

Om den dömdes personliga förhållanden föranleder det, får *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* ändra en föreskrift enligt 8 § första stycket eller ändra, upphäva eller meddela en ny föreskrift enligt 8 § andra stycket.

Den lokala kriminalvårdsmyndighetens beslut gäller omedelbart om inte annat förordnas.

Om den dömdes personliga förhållanden föranleder det, får *Kriminalvårdsverket* ändra en föreskrift enligt 8 § första stycket eller ändra, upphäva eller meddela en ny föreskrift enligt 8 § andra stycket.

Kriminalvårdsverkets beslut gäller omedelbart om inte annat förordnas.

16 §⁵

Uppkommer fråga om att upphäva beslut om verkställighet utanför anstalt, får *den lokala kriminalvårdsmyndighet som leder verkställigheten* bestämma att beslutet tills vidare inte skall gälla. *Den lokala kriminalvårdsmyndighetens* beslut gäller omedelbart. Övervakningsnämnden skall senast den första arbetsdagen efter den dag då ett sådant beslut meddelades pröva om det skall bestå. Fastställer inte nämnden beslutet inom den tiden, upphör det att gälla.

Uppkommer fråga om att upphäva beslut om verkställighet utanför anstalt, får *Kriminalvårdsverket* bestämma att beslutet tills vidare inte skall gälla. *Kriminalvårdsverkets* beslut gäller omedelbart. Övervakningsnämnden skall senast den första arbetsdagen efter den dag då ett sådant beslut meddelades pröva om det skall bestå. Fastställer inte nämnden beslutet inom den tiden, upphör det att gälla.

I fall då beslut om verkställighet utanför anstalt tills vidare inte skall gälla skall övervakningsnämnden skyndsamt ta upp frågan om upphävande av beslutet till slutlig prövning.

Beslut enligt denna paragraf får inte meddelas efter den fastställda dagen för strafftidens slut.

18 §

Den dömden får överklaga *den lokala kriminalvårdsmyndighetens* beslut enligt 13 § hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *den lokala kriminalvårdsmyndigheten* är verksam.

Den dömden får överklaga *Kriminalvårdsverkets* beslut enligt 13 § hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *den kriminalvårdsenhet som leder verkställigheten* är verksam.

18 a §⁶

Frågor som avses i 15 och 16 §§ prövas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *den lokala kriminalvårdsmyndighet*

Frågor som avses i 15 och 16 §§ prövas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde *den kriminalvårdsenhet som leder*

⁵ Senaste lydelse 1996:784.

⁶ Senaste lydelse 1996:784.

som leder verkställigheten är verksam. Om det finns särskilda skäl, får även en annan övervakningsnämnd pröva sådana frågor. Bilaga 2

verkställigheten är verksam. Om det finns särskilda skäl, får även en annan övervakningsnämnd pröva sådana frågor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Äldre föreskrifter om överprövning skall fortfarande gälla för beslut som den enskilde före den 1 januari 2006 har begärt Kriminalvårdsstyrelsens prövning av.

16 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:353) om
rättspsykiatriskt forskningsregister

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att i 10 och 13 §§ lagen (1999:353) om rättspsykiatriskt forskningsregister¹ ordet ”Kriminalvårdsstyrelsen” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse av
10 § 2000:362
13 § 2000:362.

17 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:617) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården att 3, 4 och 12 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En myndighet inom kriminalvården får behandla personuppgifter bara om det behövs för att

1. *myndigheten* skall kunna fullgöra sina uppgifter i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller förordning,

2. underlätta tillgången till sådana uppgifter om verkställighet av påföljd eller häktning som rättsväsendets myndigheter behöver, eller

3. upprätthålla säkerheten och förebygga brott under den tid som en åtgärd enligt 1 § första stycket 2-9 pågår.

Personuppgifter som behandlas enligt första stycket får också behandlas om det behövs för tillsyn, planering, uppföljning och kvalitetssäkring av verksamheten.

Den myndighet som utför en behandling av personuppgifter är personuppgiftsansvarig. Kriminalvårdsstyrelsen är dock personuppgiftsansvarig för behandling av uppgifter som sker gemensamt för myndigheterna inom kriminalvården.

En myndighets beslut om rättelse och om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Föreslagen lydelse

3 §

Kriminalvårdsverket får behandla personuppgifter bara om det behövs för att

1. *verket* skall kunna fullgöra sina uppgifter i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller förordning,

2. underlätta tillgången till sådana uppgifter om verkställighet av påföljd eller häktning som rättsväsendets myndigheter behöver, eller

3. upprätthålla säkerheten och förebygga brott under den tid som en åtgärd enligt 1 § första stycket 2-9 pågår.

Personuppgifter som behandlas enligt första stycket får också

4 §

Kriminalvårdsverket är personuppgiftsansvarig.

12 §

Beslut om rättelse och om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

18 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168) Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att i 6 kap. 11 och 12 §§ smittskyddslagen (2004:168)¹ orden ”den lokala kriminalvårdsmyndigheten” skall bytas ut mot ordet ”Kriminalvårdsverket”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Träder i kraft den 1 juli 2004.

Förteckning över remissinstanserna

Riksdagens ombudsmän, Statens institutionsstyrelse, Hovrätten för Övre Norrland, Lunds tingsrätt, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Östergötlands län, Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Statskontoret, Försvarsmakten, Socialstyrelsen, Tullverket, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionen, Skatteverket, Arbetsgivarverket, Arbetsmiljöverket, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Facket för Service och Kommunikation (SEKO), Statstjänstemannaförbundet (OFR-ST), Sveriges advokatsamfund